

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Česká zemědělská univerzita v Praze
**Fakulta životního
prostředí**

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA EKOLOGIE

Návrh naučné cyklotrasy v kraji Oty Pavla

(Bakalářská práce)

Vedoucí práce: **Prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc.**

Bakalant: Jakub Tichý

2017

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jakub Tichý

Územní technická a správní služba

Název práce

Návrh naučné cyklotrasy v kraji Oty Pavla

Název anglicky

Proposal of educational cycle track in |Ota Pavel's region

Cíle práce

Vytvoření podkladů sloužících k možné realizaci naučné cyklotrasy, která je zaměřena mimo jiné na významná místa CHKO Křivoklátsko, známá z knih Oty Pavla. Zaměření atraktivních míst naučné cyklotrasy. Návrh informačních panelů.

Metodika

1) Sběr dat

Studium literatury, charakteristika dotčené krajiny, historie naučných stezek v okolí dotčené krajiny.

2) Lokalizace NC

Určení trasy, stanovení jednotlivých zastávek.

3) Informační panely

Návrh informačních panelů, jejich grafické znázornění v rámci jednotlivých zastávek.

4) Zakreslení NC

Nákres NC do stávajících map.

Doporučený rozsah práce

Cca 30-40 stran, fotky, mapky, obrázky

Klíčová slova

Naučná cyklotrasa, Křivoklátsko, Berounka, turistika, Ota Pavel

Doporučené zdroje informací

Cawley M., Gillmor D. A., 2008: Integrated rural tourism: Concepts and Practice, Article in Annals of Tourism Research.

Čeřovský J., Záveský A., 1989: Stezky v přírodě. SPN, Praha.

Dvořák O., Holečková M., 2008: Řeka sedmi jmen. MH Beroun, Beroun.

Friedlová L., 1991: Budování a využití naučných stezek. Propagační tvorba, Praha.

Martínek K., 1997: Naučné stezky: některé formy využití naučných stezek. Pedagogické centrum, Plzeň.

Petříček P., Švorc L., 2010: Křivoklátsko. Olympia, Praha.

Schneider J., 2008: Krajinná rekreologie I. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Brno.

Sklenička P., 2003: Základy krajinného plánování. Naděžda Skleničková, Praha.

Šírová Motýčková K., Šír J., 2010: Naučné stezky – Průvodce naučnými stezkami České republiky. Rubico, Olomouc.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – FŽP

Vedoucí práce

prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekologie

Elektronicky schváleno dne 15. 3. 2017

Ing. Jiří Vojar, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 17. 3. 2017

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 18. 04. 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod odborným vedením Prof. RNDr. Karla Šťastného, CSc. a uvedl jsem všechny zdroje a literární prameny, ze kterých jsem čerpal.

V Praze dne 24. 4. 2017

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Prof. RNDr. Karlu Šťastnému, CSc. za jeho odborné vedení, formální i věcné připomínky a poskytnutí cenných rad. Také bych chtěl poděkoval své ženě a celé rodině, která pro mě byla po celou dobu studia obrovskou oporou. Dále bych rád poděkoval panu Ing. J. Jedličkovi a RNDr. L. Vosátkové za poskytnutí informací pro tuto bakalářskou práci.

V Praze dne 24. 4. 2017

.....

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje návrhu naučné cyklotrasy, která je vedena centrální částí chráněné krajinné oblasti Křivoklátsko. Její jednotlivé zastávky se nacházejí na atraktivních místech této krajiny.

Práce navrhuje naučnou cyklotrasu, která je vytvořena formou osmi informačních panelů. Trasa pomocí informačních panelů zábavnou formou obohacuje o zajímavosti z této oblasti. Práce se též zabývá popisem oblasti a problematiky tématu práce z vybraných hledisek.

Práce byla vypracována na základě rešerší z dostupné literatury a vybraných zdrojů. Doplnující informace byly získány osobními návštěvami v uvažované oblasti naučné cyklotrasy.

Klíčová slova

Naučná cyklotrasa, Křivoklátsko, Berounka, turistika, Ota Pavel

Abstract

The bachelor's thesis deals with a proposal of the educational cycle track, which is led in a nature conservation area Křivoklátsko. The stations of this cycle track are placed on the attractive places of this area.

The thesis projects the educational cycle track, that is created by eight information panels. Through these information panels the track educates by entertaining way. The thesis deals also with the description of the area and problems of the thesis's subject.

The thesis was developed on the basis of available literature's searches and selected sources. Complementary information were obtained by personal visits in the educational cycle track.

Key words

Educational cycle track, Křivoklátsko, Berounka, tourism, Ota Pavel

Obsah

1.	Úvod	1
2.	Cíle práce	2
3.	Metodika	2
3.1	Seznámení s územím	3
3.2	Výběr trasy	3
3.3	Právní vztahy NC	3
3.4	Výběr literatury a zdrojů	4
4.	Charakteristika oblasti navrhované NC	5
4.1	Obec Skryje	5
4.2	Zřícenina hradu Týřov	7
4.3	Toky v oblasti plánované NC	8
4.3.1	Berounka	8
4.4	Geologické podmínky v oblasti a jejich historie	9
4.5	Hydrometeorologické podmínky oblasti	11
5.	Ochrana přírody v oblasti navrhované NC	12
5.1	CHKO Křivoklátsko	12
5.2	Natura 2000	13
5.3	Lesnický park Křivoklátsko	14
5.4	NPR Týřov	14
5.5	NPR Velká pleš	15
6.	Fauna a flóra v oblasti	17
6.1	Fauna	17
6.2	Flóra	19
7.	Cyklotrasa	20

7.1	Cyklotrasy v okolí	20
7.1.1	Cyklotrasa Skryje – Pod Roubíkem (Roztoky) (trasa č. 0045)	20
7.1.2	Cyklotrasa Broumy – Kalinova ves (Zvíkovec) (trasa č. 0016)	20
7.1.3	Cyklotrasa Týřovice – Krakovec (trasa č. 0044)	20
7.2	Rekreační cyklistika a její historie	21
7.3	Značení cyklotras	22
8.	Naučné stezky obecně	23
8.1	Naučné stezky v okolí	24
8.1.1	NS Po stopě trilobita	24
8.1.2	NS Skryjský luh	24
8.1.3	NS U Eremita (Dřeviny CHKO Křivoklátsko)	24
9.	Návrh NC v kraji Oty Pavla	25
9.1	Informační panely a značení trasy	26
9.1.1	Názvy jednotlivých zastávek NC	27
9.1.2	Materiál pro realizaci IP	27
10.	Popis zastávek NC v kraji Oty Pavla	28
10.1	Zastávka č. 1: Skryje	28
10.2	Zastávka č. 2: Týřovské skály	29
10.3	Zastávka č. 3: Rybárna	32
10.4	Zastávka č. 4: Čertova skála	34
10.5	Zastávka č. 5: Křivoklátsko	36
10.6	Zastávka č. 6: Rozvědčák	38
10.7	Zastávka č. 7: Přívoz za rybářem Otou Pavlem	39
10.8	Zastávka č. 8: Řeka	42
11.	Grafické návrhy IP a vizualizace zastávek NC	44

11.1	Grafický návrh informačního panelu č. 1	45
11.1.1	Vizualizace 1. nainstalovaného IP v místě NC	46
11.2	Grafický návrh informačního panelu č. 2	47
11.2.1	Vizualizace 2. nainstalovaného IP v místě NC	48
11.3	Grafický návrh informačního panelu č. 3	49
11.3.1	Vizualizace 3. nainstalovaného IP v místě NC	50
11.4	Grafický návrh informačního panelu č. 4	51
11.4.1	Vizualizace 4. nainstalovaného IP v místě NC	52
11.5	Grafický návrh informačního panelu č. 5	53
11.5.1	Vizualizace 5. nainstalovaného IP v místě NC	54
11.6	Grafický návrh informačního panelu č. 6	55
11.6.1	Vizualizace 6. nainstalovaného IP v místě NC	56
11.7	Grafický návrh informačního panelu č. 7	57
11.7.1	Vizualizace 7. nainstalovaného IP v místě NC	58
11.8	Grafický návrh informačního panelu č. 8	59
11.8.1	Vizualizace 8. nainstalovaného IP v místě NC	60
12.	Diskuze	61
13.	Závěr	62
14.	Přehled použitých zdrojů	63
14.1	Literatura	63
14.2	Elektronické zdroje	64
14.3	Seznam zdrojů obrázků	67
15.	Přílohy	70
15.1	Nákres NC v kraji Oty Pavla v mapovém podkladu	70
15.2	Fotografie z míst v okolí	71

Použité zkratky

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
EVL	Evropsky významná lokalita
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IP	Informační panely
LP	Lesnický park
NC	Naučná cyklotrasa
NPR	Národní přírodní rezervace
NS	Naučná stezka
PP	Přírodní památka
PR	Přírodní rezervace

1. Úvod

Žijeme v době nebývalého životního komfortu a pohodlí. Tato skutečnost však s sebou přináší mnoho negativních dopadů. Například moderní technologie, jež nám život různými způsoby zjednodušují, mohou být pro mladou generaci v konečném důsledku negativní. Jsou to například virtuální hry, sociální sítě, které mění vnímání světa dnešních dětí. Zážitek v přírodě a jejím poznáváním tak tráví času mnohem méně než generace, které byly o tyto technologie „chudší“. Jsem vděčný, že jsem mohl značnou část svého dětství strávit v blízkosti řeky Berounky v Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Křivoklátsko. Je to právě období dětství, kdy lze probudit v člověku pevný vztah k přírodě. Díky své rodině jsem se od svých raných let dostal také k rybaření. Naprosto jsem se tomuto koníčku oddal, a ten se tak stal mou celoživotní vášní. Do značné míry ovlivnil a stále ovlivňuje můj život a jeho vnímání. Strávil jsem mnoho nezapomenutelných chvil v krásné přírodě, a to právě v kraji, o kterém psal mnou obdivovaný spisovatel Ota Pavel.

Při výběru své bakalářské práce (BP) jsem přemýšlel, jakým způsobem bych mohl tato místa přiblížit i ostatním. Nakonec jsem se rozhodl pro návrh naučné cyklotrasy (NC). Je patrné, že cykloturistika má nejen u nás, ale také celosvětově, vzrůstající popularitu. Výhoda cyklotrasy spočívá v možnosti absolvování více zastávek za přirozeně kratší dobu než při trase pěší. Vzhledem k tomuto faktu jsem se rozhodl pro cyklotrasu.

Cílem této BP je vytvoření návrhu NC tvořené osmi informačními panely (IP). Obsahově je zaměřena na atraktivní místa jednotlivých zastávek a také na doplňující informace týkající se dotčené oblasti. Touto formou se má BP práce snažit v konečném důsledku pomoci návštěvníkům vytvořit si vztah k místům NC a přírodě všeobecně.

2. Cíle práce

- Vytvoření návrhu NC mezi obcemi Skryje a Nezabudice.
- Vytvoření grafického návrhu jednotlivých IP.
- Vytvoření přehledné trasy se snadnou dostupností.
- Prohloubení informací o vybraných v místech NC.
- Vytvoření NC, která bude motivovat k aktivnímu životnímu stylu formou cykloturistiky.

3. Metodika

Oblast, ve které je NC navržena, velmi dobře znám vzhledem k tomu, že ji pravidelně navštěvuji. Mohl jsem tak využít své znalosti při výběru atraktivních míst jednotlivých zastávek NC. Použité informace v této BP byly získány z osobních návštěv v oblasti, skryjském muzeu a pamětní síni Oty Pavla. Důležitý obsah BP byl také čerpán ze studia literatury a internetových zdrojů. Práce popisuje dotčené území, historii naučných stezek (NS) či cyklistiky. NC je tvořena jednotlivými zastávkami a každá z nich je definována IP. Vzhledem k získání představy vhodné podoby NC bylo potřeba se zaměřit na ideální podobu IP. Proto jsem navštívil vybrané NS v okolí plánované NC. Získal jsem tak představu pro vhodné technické parametry IP a možná grafická řešení jejich částí, ovšem se svou invencí v konečném technickém řešení. Výsledné grafické návrhy jednotlivých IP jsou vytvořeny pro každou zastávku samostatně. Grafická část se skládá též z vizualizace nainstalovaných IP na vybraných zastávkách, a tvoří tak značnou výstupní část této BP.

3.1 Seznámení s územím

NC v kraji Oty Pavla je vedena v srdci CHKO Křivoklátsko, přesněji mezi obcí Skryje a jezem Nezabudický mlýn, který se nachází nedaleko obce Nezabudice. V blízkosti této trasy se nachází zvláště chráněná území. Jedná se o Národní přírodní rezervaci (NPR) Týřov, NPR Velká pleš, Přírodní rezervaci (PR) Čertova skála a Přírodní památku (PP) Skryjsko-týřovické kambrium. Z převážné části NC vede podél řeky Berounky. Dotčená oblast je v BP blíže specifikována.

3.2 Výběr trasy

Po rozhodnutí vytvořit návrh NC v kraji Oty Pavla, jsem ve vybraném území zvolil nejvhodnější trasu. Při jejím definování jsem preferoval nízkou obtížnost a nejjednodušší dostupnost. Vyjma začátku je trasa vedena v zanedbatelném klesání a její délka umožňuje absolvování nejen cykloturistům, ale i turistům pěším. Výsledná navrhovaná trasa je ideální pro rodiny s dětmi.

3.3 Právní vztahy NC

NC v kraji Oty Pavla je navržena po veřejných komunikacích a cizích pozemcích. Pro její realizaci je potřebné vytvoření spolupráce všech subjektů dotčených touto NC.

3.4 Výběr literatury a zdrojů

Poté, co již byla trasa ideálně zaměřena, bylo zapotřebí získat vhodné publikace věnující se vybraným oblastem pro plánovanou NC. Dalším krokem bylo vybrat zdroje zaměřené na CHKO Křivoklátsko. Bylo důležité zvolit takové prameny, které se věnují hlavnímu recipientu oblasti, řece Berounce. Byly vybrány zdroje týkající se geologie a místních druhů fauny a flóry. Tyto podklady byly využity pro doplnění informací o jednotlivých místech NC, či při charakteristice zdejší oblasti. Pro získání informací potřebných pro BP jsem kontaktoval starostu obce Skryje Ing. J. Jedličku, který mi umožnil individuální vstup do skryjského muzea. Vzhledem k faktu, že Ing. Jedlička pracuje ve správě CHKO Křivoklátsko, poskytl mi velmi cenné materiály. RNDr. L. Vosátková, správkyňe síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem, která mi rovněž umožnila individuální vstup. Zde jsem získal doplňující informace týkající se přímo osoby Oty Pavla, ale i zajímavostí z okolí.

Obr. č. 1 – tabule u pamětní síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem (zdroj: foto autor).

4. Charakteristika oblasti navrhované NC

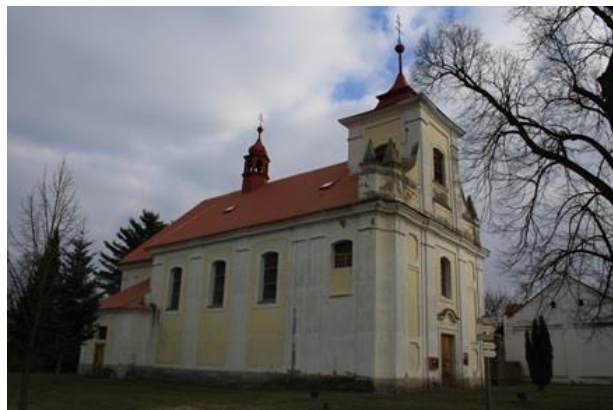
Území navrhované cyklotrasy se nachází CHKO Křivoklátsko v okrese Rakovník. Oblast, ve které byla NC navrhována, je vyznačena na mapě na obrázku č. 2.

Obr. č. 2 – mapa s vyznačeným územím plánované NC (zdroj: mapy.cz [online]).

4.1 Obec Skryje

Obec Skryje leží nad pravým břehem řeky Berounky v nadmořské výšce 332 m. Výraznou stavbou obce je barokní kostel svatého Michala stojící na návsi Skryjí (Štefáček, 2008).

Obr. č. 3 – barokní kostel svatého Michala ve Skryjích (zdroj: foto autor).

Poloha obce Skryje je situována mezi obcemi Týřovice, Broumy a Čilá přibližně 20 km severozápadně od města Beroun. Obec je proslavena především díky bohatým nálezům trilobitů v okolí. Trilobita má obec ve znaku a vzniklo zde i jejich muzeum. První zmínka o trilobitech ze Skryjí pochází z roku 1832 (skryje.cz [online]).

Obr. č. 4 – zkamenělina trilobita (*Hydrocephalus carens*) ze skryjského muzea (zdroj: foto autor).

Joachim Barrande, který svou činností Skryje proslavil, zprvu přijel do zdejší oblasti za účelem vyměření koněspřežné železnice. Až při terénní činnosti se mu náhodou podařilo objevit místní zkameněliny. J. Barrande se poté velmi intenzivně věnoval studiu, popisování a sběru trilobitů. Název „trilobit“ jim dal právě on. Dílem J. Barranda, které mělo celosvětový ohlas, byl objemný katalog vydaný v roce 1864, jenž se problematice zkamenělin podrobně věnuje. Skryjští obyvatelé mu za svůj přínos postavili v obci pomník (Dvořák, Holečková, 2008).

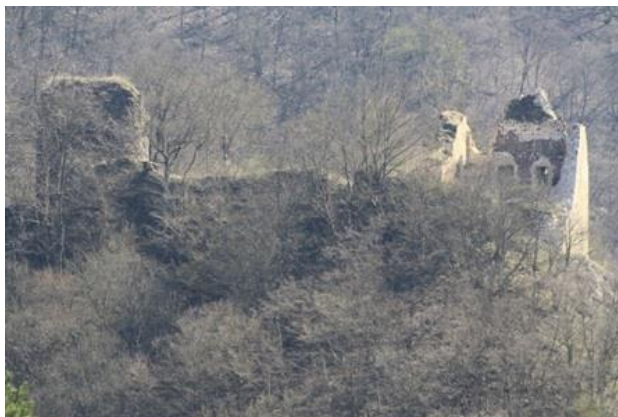
Nedaleko obce Skryje se nachází PR Jezírka, ve které protéká Zbizožský potok v hluboce zaříznutém údolí. Tato místa často navštěvoval také spisovatel Ota Pavel a později je zmiňuje ve svých knihách. PR Skryjská jezírka byla vyhlášena v roce 1995. Výměr této PR činí 59,50 ha. Roste zde například tařice skalní (*Aurinia saxatilis*), lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*) a tis červený (*Taxus baccata*). Blízko potoka lze můžeme spatřit ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) nebo vydru říční (*Lutra lutra*) (David, Soukup, 2013)

Vzhledem k významné lokalitě kambrické fosilní fauny, byla na území obcí Skryje a Týřovice v roce 2011 vyhlášena PP Skryjsko-týřovické kambrium. Její celková rozloha činí 29,77 ha a nachází se v nadmořské výšce v rozmezí 257 – 366 m (ochranaprirody.cz [online]).

4.2 Zřícenina hradu Týřov

Hrad Týřov byl založen Václavem I. v první polovině 13. století. Jeho dokončení se datuje k roku 1249. Mezi významné události patří uvěznění pozdějšího českého krále Přemysla Otakara II. Týřov dále vlastnili pánové z Valdštejna. Hrad během 16. století postupně chátral a od roku 1574 je pustý. Z hradu se nám toho mnoho nedochovalo. Dnes jej tvoří část hradní věže, část paláce a obranná bašta (Zíková, 2005).

Původně byl hrad tvořen devíti věžemi, díky kterým se ve své době lišil od ostatních. Konstrukčně byl postaven jako dvojdílný. První částí byl vstup přes bránu do takzvaného dolního hradu. Zde se tyčilo šest obranných věží a jedna věž hlavní. Ve středu dolního hradu byla brána, která umožňovala přístup do tzv. hradu horního. Zde se nacházel například palác, hradní kuchyně či do skály vysekaná cisterna na vodu (Durdík, 2008).

Obr. č. 5 – zřícenina hradu Týřov (zdroj: foto autor).

4.3 Toky v oblasti plánované NC

Hlavním recipientem v oblasti navrhované NC je řeka Berounka, do které ústí přilehlé menší toky. Z pravé strany to jsou postupně potoky Skryjský a Úpořský a z levé strany potoky Karáskův a Tyterský.

Co se týče území CHKO Křivoklátsko, činí celková rozloha stagnujících a tekoucích vod v oblasti přibližně 4 km², to je asi 0,6 % z celkové plochy CHKO. Největší podíl zaujímá řeka Berounka s přibližně 230 ha, poté to jsou stagnující vody se zhruba 140 ha a nejmenší podíl připadá na potoky s cca 30 ha. Na území CHKO Křivoklátsko se nachází také 340 vodních nádrží, přičemž největší z nich je vodní nádrž Klíčava s celkovou rozlohou 72,5 ha (AOPK ČR, 2015).

4.3.1 Berounka

Řeka Berounka vzniká v Plzni soutokem řek Mže a Radbuzy v nadmořské výšce 298 m. Tok ústí do Vltavy v jižní části Prahy v nadmořské výšce 188 m u Modřan. Celková délka Berounky je 139,1 km a plocha povodí činí 8 861,4 km². Řeka postupně směřuje z Plzeňské kotliny do Kralovické pahorkatiny, dále do Křivoklátské vrchoviny a Hořovické pahorkatiny a zde je svírána hlubokým údolím, které se vytrácí až u vyústění s Vltavou (Štefáček, 2008). Roční průměrná teplota vody v řece Berounce je 10 °C (AOPK ČR, 2015).

Řeka byla kdysi označována Beroučkou od ústí s Vltavou po Beroun a úsek řeky z Plzně do Berouna se nazýval Mže. Mezi trampy se Berounce počátkem 20. století začalo říkat „Stará řeka“. Stáří říčních toků na Křivoklátsku je více než 20 milionů let, jedná se o období třetihor. Berounka je výrazněji neregulovanou řekou, a tudíž lze konstatovat, že výskyt povodní je na jejím toku poměrně pravidelný a přirozený. Průtok Berounky je obecně značně rozkolísaný. Dříve však lidé udržovali bezpečnou vzdálenost svých sídel od možných záplavových zón, vyjma mlynářů, kteří její tok využívali. Zatím největší povodeň, která byla na Berounce zaznamenána, byla v srpnu v roce 2002. Tehdy v měrném profilu ve Zbečně protékalo asi 2 000 m³/s. Údaj

však není přesný, jedná se pouze o odhad, jelikož říční profil není na takové podmínky technicky připraven (Cílek a kol., 2016).

V místech navrhované NC řeka Berounka protéká hlubokým údolím. Na navrhovaném úseku se nachází pouze jeden jez. Jedná se o jez Nezabudický mlýn, který leží na 68,5. km řeky (mapy.cz [online]).

Obr. č. 6 – řeka Berounka (zdroj: foto autor).

4.4 Geologické podmínky v oblasti a jejich historie

Většina území v CHKO Křivoklátsko se nachází na proterozoických (starohorních) a paleozoických (prvohorních) horninách oblasti Barrandienu. Jen v malé části území, přesněji v severní hranici CHKO, se nacházejí druhohorní horniny křídového útvaru. Ve zdejší krajině je specifické vyvřelé křivoklátsko-rokycanské pásmo se značnými vrcholy. Dále zde můžeme sledovat četná silicitová tělesa, která tvoří skalnaté kamýky (AOPK ČR, 2005).

Obr. 7 – Bedlová věž (kamýk poblíž obce Kublov) (zdroj: foto autor).

V lesnaté části Křivoklátska, zejména v jižní a jihozápadní části, lze dosti často nad okolním terénem pozorovat horniny odolné vůči zvětrávání (Kolbek a kol., 2003).

Vzhledem k současnému geologickému rozdělení lze konstatovat, že nejstarší křivoklátské horniny mají svůj původ v proterozoiku. Jejich stáří se odhaduje přibližně na 600 milionů let. Z tohoto období se jednalo především o sedimenty tvořené břidlicemi, droby a ojediněle také drobnozrnným slepencem. Celek z tohoto období tvoří základ Křivoklátska, ale také převážné části středních a západních Čech. Tento celek bývá označován jako blovicový komplex. Zdejší oblast je bohatá na horniny vulkanického typu. Tyto horniny vznikaly v proterozoiku, a to při erupci čedičového či bazaltového magmatu. Typickým útvarem vytvořeným vulkanickou činností je Čertova skála (Cílek a kol., 2016).

Obr. č. 8 – spilitové útvary pod Čertovou skálou v řece Beroune (zdroj: foto autor).

4.5 Hydrometeorologické podmínky oblasti

Klima v oblasti lze charakterizovat jako mírně teplé. Průměrná roční teplota dosahuje 8 °C. Co se týče srážek, vyskytují se zde průměrné roční úhrny v rozmezí 480 – 580 mm. Nejvíce srážek je evidováno v měsíci červnu a nejméně v únoru (Friedl a kol., 1991).

Pro zdejší vysokou biodiverzitu je důležitý fenomén anomálií projevující se v mikroklimatu stanovišť. Rozdílné teploty se vyskytují díky inverznímu fenoménu. Tento projev je typický pro hluboce zaříznutá údolí. Obecně lze konstatovat, že zdejší dna údolí jsou studená a vlhká, kdežto horní části svahů a vrcholů nad nimi jsou podstatně teplejší a sušší (AOPK ČR, 2005).

Obr. č. 9 – údolí řeky Berounky (zdroj: foto autor).

5. Ochrana přírody v oblasti navrhované NC

Zdejší oblast je z pohledu ochrany přírody velmi cenná. V místech NC se kromě CHKO nachází NPR Týřov, NPR Velká pleš, PR Čertova skála, PR Nezabudické skály, PP Skryjsko-týřovické kambrium. Na tomto území byla také vyhlášena ptačí oblast, dvě evropsky významné lokality (EVL), a to vzhledem k přijaté soustavě Natura 2000. Na Křivoklátsku je též od roku 2010 vyhlášen lesnický park (LP). Centrální část CHKO Křivoklátsko, která je z hlediska ochrany přírody nejcennější lokalitou, byla navržena ochranou přírody jako národní park, ovšem jeho realizaci se nepodařila prosadit a je v budoucnu velmi nejistá.

5.1 CHKO Křivoklátsko

Chráněnou krajinnou oblastí bylo Křivoklátsko vyhlášeno 24. listopadu roku 1978, a to na základě výnosu ministerstva kultury. Celková rozloha činí 62 792 ha. Leží na území okresů Berounského, Plzeňského, Kladenského, Rakovnického a Rokycanského. Ve vztahu k toku řeky Berounky můžeme Křivoklátsko rozdělit na severní část, tzv. Lánskou pahorkatinu a jižní, kterou nazýváme Zbivožskou vrchovinou. Nejvyšším bodem CHKO Křivoklátsko je Těchovín ležící v nadmořské výšce 616 m n. m. Průměrně zde teplota dosahuje 8 °C. Pro tuto oblast jsou typické převážně souvislé lesní plochy (Friedl a kol, 1991).

Přípravy na velkoplošné chráněné území v oblasti Křivoklátska se začaly realizovat již dříve. Velká zásluha patří Ing. S. Muraňskému, RNDr. F. Mladému a RNDr. V. Ložkovi, kteří díky vynikající znalosti zdejší přírody a krajiny vytvořili ideový záměr pro vznik CHKO. Zajímavým faktem je, že přípravné práce na vyhlášení CHKO Křivoklátsko probíhaly paralelně s přípravou pro CHKO Český kras. Po vzniku CHKO Křivoklátsko měla správa této oblasti své sídlo v prostorách hradu Křivoklát a jeho vedením byl pověřen Ing. P. Štěpánek (Cílek a kol., 2016). Celková rozloha CHKO Křivoklátsko je znázorněna na mapě na obr. č. 10.

Obr. č. 10 – vyznačená plocha CHKO Křivoklátsko (zdroj: mapy.cz [online]).

5.2 Natura 2000

Název Natura 2000 je implementován v politice členských států Evropské unie pro soustavu chráněných území na základě jednotných principů. Jejím cílem je ochrana a zachování evropského přírodního dědictví, ochrana biodiverzity a přírodních lokalit, včetně nejohroženějších stanovišť, rostlin a živočichů. V České republice je tato soustava tvořena ptačími oblastmi a EVL.

V CHKO Křivoklátsko je pro tuto soustavu vyhlášena ptačí oblast, která je umístěna v centrální části CHKO. Její rozloha činí 31 960 ha. Území se nachází převážně v oblasti Křivoklátské vrchoviny v rozmezí nadmořských výšek 226–616 m. Tato oblast splňuje kritéria pro 8 druhů ptáků. Jsou to kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), lednáček říční (*Alcedo atthis*), lejsk bělokrký (*Ficedula albicollis*), lejsk malý (*Ficedula parva*), strakapoud prostřední (*Dedrocopos medius*), včelojed lesní (*Pernis apivorus*), výr velký (*Bubo bubo*) a žluna šedá (*Picus canus*) (nature.cz [online]).

V oblasti CHKO Křivoklátsko je vyhlášeno 16 EVL. Patří mezi ně například hrad Křivoklát, který byl takto vyhlášen kvůli ochraně letní kolonie netopýra velkého (*Myotis myotis*), který sídlí v komplexu hradu. Jako další EVL jsou například Roztoky u Křivokláta, a to vzhledem k výskytu populace přástevníka kostivalového

(*Euplagia quadripunctaria*). Poblíž navrhované NC se nachází EVL Týřov a EVL Úpořský potok. Zde je chráněna především teplomilná vegetace, skalní trávy, dubohabřiny, bučiny, suťové lesy a také jasanovo-olšové lužní lesy (Petříček, Švorc, 2010).

5.3 Lesnický park Křivoklátsko

LP Křivoklátsko byl první realizovaný LP v České republice. Jeho zřízení bylo uskutečněno 13. května v roce 2010. Bylo tak učiněno svobodnou vůlí tří zakladatelů: Lesů České republiky, Jerome Colloredo-Mannsfelda a České lesnické společnosti. Hlavní myšlenkou pro vznik LP Křivoklátsko bylo utvoření oblasti, kde se reprezentativním způsobem snoubí zdejší ochrana lesů s jejich trvale udržitelným managementem. Heslo LP Křivoklátsko, které tento park charakterizuje, zní: „Území pro přírodu i pro lidi“ (lpkrivoklatsko.cz [online]).

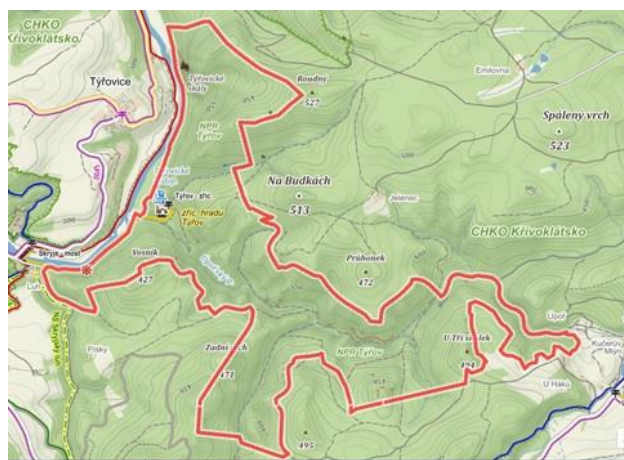

Obr. č. 11 – značka LP Křivoklátsko (zdroj: foto autor).

5.4 NPR Týřov

Tato NPR se nachází v místě členitého Křivoklátsko-rokycanského pásma vyvěřelin s adaptovaným typem přirozených porostů, včetně společenstev flóry a fauny. Nachází se v rozmezí nadmořských výšek 250 – 520 m a celková rozloha této NPR činí 420,56 ha (ochranaprirody.cz [online]).

NPR Týřov je považována za jednu z nejzachovalejších částí přírody v oblasti střední Berounky na centrálním území CHKO Křivoklátsko. Tato NPR vznikla sloučením dvou přírodních rezervací: PR Týřovské skály a PR Týřovské tisy, zřízených v roce 1933. Tyto dvě rezervace byly sloučeny v roce 1956 poté, co byl v roce 1951 zpracován návrh na rozšíření, na němž se významnou měrou podíleli RNDr. F. Mladý, RNDr. V. Ložek a Ing. E. Průša. Dosud provedené inventarizační výzkumy dokládají, že se zde nachází téměř 500 druhů cévnatých rostlin. Mezi nimi je 11 druhů, které evidujeme jako zvláště chráněné. Na xerothermních stanovištích rostou ohrožené druhy rostlin, mezi které patří bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*) či kapradinka skalní (*Woodsia ilvensis*). Z ptačí fauny je zde například zastoupen v povodí potoka se zdržující čáp černý (*Ciconia nigra*). Tato NPR byla zahrnuta do genové základny lesních dřevin Křivoklátska a území je evidováno též jako biocentrum evropského významu. Z těchto důvodů je území přístupno pouze po vratné turistické stezce vedoucí ke zřícenině hradu Týřov (Štěpánek, 2001).

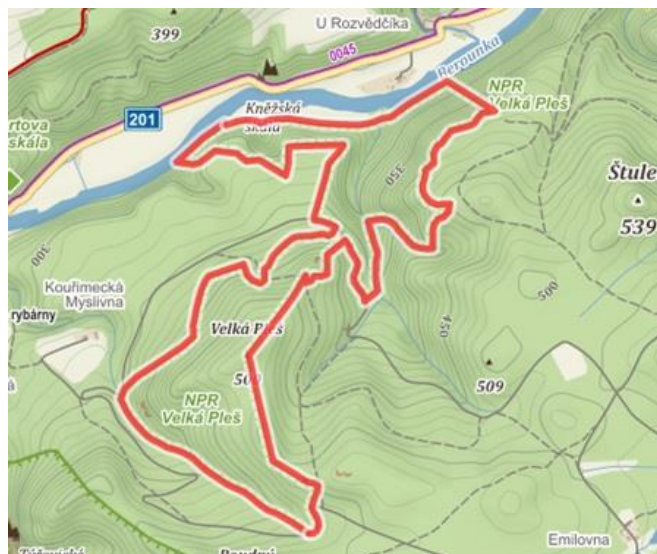

Obr. č. 12 – červeně vyznačená plocha NPR Týřov (zdroj: mapy.cz [online]).

5.5 NPR Velká pleš

Tato NPR byla vyhlášena v roce 1984 a její celková plocha činí 95,7 ha. Území zahrnuje především dva výrazné kopce se skalními výchozy nad tokem řeky Berounky.

V NPR Velká pleš je hlavním předmětem ochrany přirozené bezlesí, tzv. pleše. V těchto místech se nachází také řada reliktních druhů rostlin a živočichů, zvláště bezobratlých. Bylo tu zjištěno 65 druhů motýlů, 15 z nich je v Čechách evidováno jako vzácných. Například se jedná o bourovce zejkováného (*Phyllodesma tremulifolia*). Problémem této NPR je především vysoká koncentrace mufloní zvěře, která brání přirozené obnově porostů (cittadella.cz [online]).

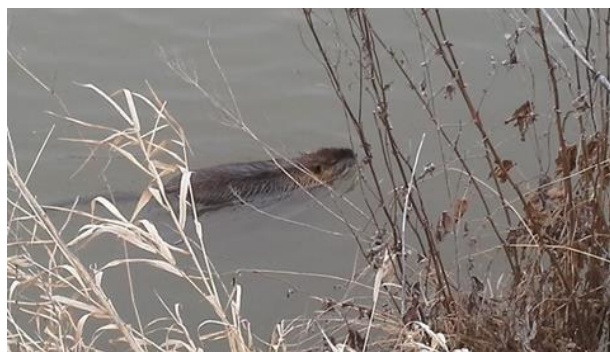
Obr. č. 13 – červeně vyznačená plocha NPR Velká pleš (zdroj: mapy.cz [online]).

6. Fauna a flóra v oblasti

Oblast navrhované NC se nachází v Křivoklátsku, v němž se rozprostírá jedinečný lesní celek, který nemá obdoby nejen v Čechách, ale též ve značné části střední Evropy. Na tomto území se nacházejí místa, která jsou ponechána přirozenému vývoji. V oblasti je prováděn šetrný management lesních ekosystémů. Křivoklátsko bylo dříve královským hvozdem. Vzhledem k rozmanitosti geologických poměrů zde vzniklo prostředí, které umožňuje mimořádnou biodiverzitu (Cílek a kol., 2016).

6.1 Fauna

Fauna na území Křivoklátska je velmi rozmanitá, dokonce patří k nejzachovalejším na našem území. Lze tu pozorovat značnou druhovou pestrost vlivem teplomilných a submontánních prvků. Na Křivoklátsku se udržely vysoké stavy jelení, srncí a černé zvěře (Petříček, Švorc, 2010). V lesech Křivoklátska se aklimatizoval například daněk evropský (*Dama dama*) či muflon (*Ovis musimon*). Tato lesní společenstva nabízejí svá útočiště pro jezevce lesního (*Meles meles*), kunu lesní (*Martes martes*) i kunu skalní (*Martes foina*) či lišku obecnou (*Vulpes vulpes*). Na přítoku Berounky, kterým je Oupořský potok, se vyskytuje vydra říční (*Lutra lutra*) (Friedl a kol., 1991). V posledních letech lze v blízkosti řeky Berounky pozorovat stopy po chráněném bobru evropském (*Castor fiber*). Berounka je stanovištěm také nutrie říční (*Myocastor coypus*).

Obr. č. 15 – nutrie říční (zdroj: foto autor).

Z avifauny se zde kromě mnoha běžných drobných druhů ptáků vyskytují také druhy chráněné. Nejen u Týřovic a Skryjí lze spatřit na skalách hnízdícího výra velkého (*Bubo bubo*). Berounka je řekou, ve které žije dodnes mnoho autochtonních druhů ryb. Mezi ně patří například parma obecná (*Barbus barbus*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), lín obecný (*Tinca tinca*), jelec tloušť (*Squalius cephalus*) nebo také štika obecná (*Esox lucius*) (Friedl a kol., 1991).

Obr. č. 14 – juvenilní štika obecná (*Esox lucius*) (zdroj: foto autor).

Žije zde také úhoř říční (*Anguilla anguilla*). Podle tohoto tajemného druhu ryby svou známou knihu pojmenoval spisovatel Ota Pavel. Úhoř říční dorůstá až 120 cm a zajímavostí je, že po dosažení dospělosti přirozeně migruje do oceánu, aby se zde rozmnožil. V Berounce se dnes vyskytuje jen díky náročnému vysazování úhořího monté (plůdek). Je tomu tak kvůli regulaci dolních toků a stavbě vodních elektráren, které úhoři zabraňují v přirozené migraci (Dus, Lusk, 2010).

6.2 Flóra

Rozsáhlým krajinným prvkem této oblasti jsou komplexní kontinuální plochy lesních společenstev. Vzhledem k faktu, že křivoklátská krajina je jen minimálně pozměněna činností člověka, můžeme tu pozorovat autochtonní dubové bučiny s příměsí jedlí, které zachovávají přirozený ráz zdejších společenstev. V přímé blízkosti řeky Berounky se nacházejí skalní srázy. Tato místa jsou biotopem pro vzácné druhy rostlin, jako například tařice skalní, lipnice bádenské (*Poa badensis*) či třemdavy bílé (*Dictamnus albus*). Chladnější spilitové stěny jsou vhodným stanovištěm pro některé druhy rozchodníku (Friedl a kol., 1991).

Les je v CHKO Křivoklátsko zastoupen přibližně na dvou třetinách celkové rozlohy. Na skalnatých vrcholech roste dub zimní (*Quercus petraea*) a jeřáb muk (*Sorbus aria*). Na svazích se daří trnce obecné (*Prunus spinosa*). Vegetace je na Křivoklátsku opravdu velmi pestrá. Lze zde pozorovat více než dvě třetiny známé květeny Čech, přesněji se jedná o 1 800 druhů a poddruhů cévnatých rostlin, z nichž jich 97 je evidováno jako chráněných. Typickou rostlinou této CHKO je kyčelnice devítilistá (*Dentaria enneaphyllos*), která je vyznačena v erbu oblasti (Friedl a kol., 1991).

Co se týče vzácných a ohrožených druhů, roste tu také kriticky ohrožený hořeček ladní pobaltský (*Gentianella campestris*, *subsp. baltica*) či kriticky ohrožená vratička heřmánkolistá (*Botrychium matricariifolium*) (Cílek a kol., 2016).

7. Cyklotrasa

Cyklotrasou se rozumí trasa určená pro cyklisty, tu lze také nazývat cyklistickou trasou. Trasa bývá označena orientačním dopravním značením. Cyklotrasa účelně propojuje předpokládaná místa pomocí vhodných komunikací při použití jízdního kola. Může být vedena po silničních komunikacích, ale také po cyklostezkách či po vyhrazených jízdních pruzích (Mourek, 2012).

7.1 Cyklotrasy v okolí

V blízkém okolí navrhované NC se nacházejí tři cyklotrasy. Jejich délka je v rozmezí 15,5 – 17,2 km. Ve vzdálenějším okolí je cyklotras samozřejmě mnohem více, ale podrobněji se podkapitoly věnují pouze cyklotrasám v blízkém okolí navrhované NC.

7.1.1 Cyklotrasa Skryje – Pod Roubíkem (Roztoky) (trasa č. 0045)

Délka cyklotrasy je 17,2 km. Celá trasa je vedena po asfaltové komunikaci. Nejvyšší bod se nachází na začátku trasy ve výšce 430 m n. m. a nejnižším bodem je její konec ve výšce 244 m n.m.

7.1.2 Cyklotrasa Broumy – Kalinova ves (Zvíkovec) (trasa č. 0016)

Délka této cyklotrasy je 17 km. Nejvyšší bod se nachází ve Skryjích ve výšce 430 m n. m. a nejnižší bod na jejím konci ve Zvíkovci ve výšce 283 m n. m. Trasa je vedena po silnici 3. třídy a místních komunikacích.

7.1.3 Cyklotrasa Týřovice – Krakovec (trasa č. 0044)

Délka této cyklotrasy je 15,5 km. Nejvyšší bod je v Rousínově ve výšce 467 m n. m. a nejnižším bodem cyklotrasy je Krakovec ve výšce 315 m n. m. Trasa je vedena po komunikaci 3. třídy a místních komunikacích.

7.2 Rekreační cyklistika a její historie

První jízda na kole, jež byla zaznamenána, se datuje k 12. červenci roku 1817. Tehdy se Baron von Drais poprvé projel na kole a podařilo se mu za hodinu urazit 15 km. V 19. století se zpracovávání kola postupně zdokonalovalo a jízdní kolo bylo vylepšeno přidáním šlapacích klik. Zásahu tohoto zdokonalení má francouzský mechanik E. Michaux. Důležitým milníkem ve vývoji jízdních kol byla zcela jistě pneumatika, kterou vynalezl J. B. Dunlop. I ta byla postupně zdokonalována, a to bratry Micheliny, jejichž zásluhou byla následně pneumatika snímatelná z ráfku kola. Na přelomu 19. – 20. století Angličané vytvořili jízdní kolo, které již mělo parametry zdánlivě připomínající dnešní tvar. Jízdní kolo bylo následně neustále vylepšováno a jeho vývoj trvá dodnes (Landa, Lišková, 2004).

Z fyziologického hlediska jízda na kole umožňuje pohyb, při kterém lze dolní končetiny, a to především klouby, zatěžovat mnohem méně intenzivně než při běhu. Je to sport, který umožňuje snižování tělesné hmotnosti, aniž by byl pohybový aparát nadměrně zatěžován, a lze díky tomu provozovat nenáročnou jízdu po relativně dlouhou dobu. Důležitým faktem rozšíření cyklistiky je pořizovací cena kola a doplňků. Lze konstatovat, že ceny jízdních kol se u základních modelů pohybují poměrně nízko, a cyklistika se tak stává cenově dostupnou aktivitou pro stále větší část obyvatel (Landa, Lišková, 2004).

Tak, jak se vývoj kol postupně vyvíjel až do dnešních dnů, rozšiřovala se postupně jejich nabídka na trhu. Dnes již lze pořídit kola specializovaná na různé jízdní podmínky a styly. Obecně se jízdní kola mohou rozdělit na silniční a horská, ovšem obě skupiny zahrnují kola mnoha dalších kategorií od rekreačních až po závodní (Martinek, Soulek, 2000).

Na trhu je velmi široký sortiment, kde si každý může vybrat jízdní kolo vyhovující jeho přáním a podmínkám. Výhoda tohoto sportu také spočívá v možnosti naučit se jízdu na kole poměrně snadno.

7.3 Značení cyklotras

Silniční cyklotrasy jsou převážně vedeny silnicemi 2. a 3. třídy za pomoci dopravního značení. Jejich značení je tvořeno pomocí směrových tabulek s piktogramem bicyklu s číslem cyklotrasy (cyklotrasy.cz [online]).

Obr. č. 16 – ilustrace dopravního značení cyklotrasy (zdroj: plzenskonakole.cz [online]).

8. Naučné stezky obecně

NS jsou budovány v místech s přírodně či kulturně zajímavým územím. Na těchto stezkách jsou pak definovány jednotlivé zastávky, které se věnují vybraným objektům, a ty jsou zde samostatně vysvětleny. NS, o které se dlouho tradovalo, že u nás byla vybudována jako první, se nachází v Medníku na Sázavě ve Středočeském kraji. Otevřena byla v roce 1968 (Čeřovský, Záveský, 1989). Dnes je již známo, že první NS byla Köglerova NS. Ta vznikla v Lužických horách u Krásné lípy v roce 1941 (Holeček, 2004). Značná část obyvatel pobývá v přírodě ráda. Touto cestou je možné dospět k jejímu pochopení a potřebě ochrany. K tomu nám slouží NS s pečlivě vybranými tématy, která dokážou upoutat širokou veřejnost (Cenigr, 2014).

NS lze obecně rozdělit do tří kategorií:

- První kategorií jsou NS tvořené krátkými trasami. Tyto trasy jsou dlouhé do 5 km. Vyznačují se zpravidla kruhovými uspořádáním trasy.
- Druhou kategorií jsou NS se středně dlouhými trasami. Jejich délka bývá v rozmezí 5 – 15 km a tvořeny mohou být s různým výchozím bodem a cílem.
- Třetí variantou jsou NS s trasami dlouhými, jejichž vzdálenost činí více jak 20 km. Zpravidla se jedná o NS vlastivědně-turistického charakteru, jež mohou být rozděleny na více etap (Čeřovský, Záveský, 1989).

V České republice je nyní vybudováno více než 600 NS. Většina z nich je svým obsahem zaměřena na více témat. Nejvíce se objevují v NS informace o přírodě. Dále bývají informace vztaženy na kulturní a historický vývoj území či archeologické a historické zajímavosti nebo památky. Zpracování jednotlivých NS se značně liší a jejich zpracování je různě obsáhlé a kvalitní. Můžeme pozorovat NS ve špatném stavu, o které se nepečuje, některé jsou naopak udržovány a jejich stav je výborný. Vstup na NS není vždy bezplatný, jako je tomu například v sezóně na NS Tiské stěny. Vstupné v těchto případech však nebývá vysoké a stezky jsou tak návštěvníkům cenově dostupné (Šír, Šírová Motyčková, 2010).

8.1 Naučné stezky v okolí

V blízkém okolí plánované NC v kraji Oty Pavla se nacházejí tři NS. Jedná se o NS Po stopě trilobita, která byla vybudována ve Skryjích, NS Skryjský luh, jež byla realizována v blízkosti Skryjí a NS U Eremita vytvořená mezi Branovem a Roztoky.

8.1.1 NS Po stopě trilobita

NS Po stopě trilobita je tvořena dvanácti zastávkami. Návštěvníkům přibližuje mimo jiné prostřednictvím komiksu zajímavosti zdejšího naleziště zkamenělin. Jak již její název napovídá, je zaměřena na trilobity. Na stezce můžeme nalézt i herní prvky, a tak je zajímavá nejen pro dospělé, ale především pro děti. Tato NS byla vybudována v roce 2015 (skryje.cz [online]).

8.1.2 NS Skryjský luh

NS Skryjský luh je vedena v údolí Skryjského potoka. Začíná na pravém břehu řeky Berounky u skryjského mostu a směřuje k jihu, kde se napojuje na turistickou trasu, po které se lze pohodlně vrátit zpět do Skryjí. Trasa je tvořena osmi informačními tabulemi a byla vybudována státním podnikem Lesy České republiky v roce 2011 (skryje.cz [online]).

8.1.3 NS U Eremita (Dřeviny CHKO Křivoklátsko)

Tato NS byla vytvořena v roce 2000. Její délka činí 1 km a je vedena po skalní římsce mezi obcemi Roztoky a Branov. Obsah je zaměřen na 35 druhů dřevin. NS U Eremita je tvořena celkem třemi panely. Na dvou panelech je vyobrazeno těchto 35 druhů stromů a keřů a ty lze poté rozpoznat na trase pomocí 35 očíslovaných kolíků, které jsou umístěny v jejich blízkosti. Třetí panel je zaměřen na geologii lokality. (stezky.info.cz [online]). Tato naučná stezka se nazývá též dle svého zaměření: NS Dřeviny CHKO Křivoklátsko (AOPK ČR, 2005).

9. Návrh NC v kraji Oty Pavla

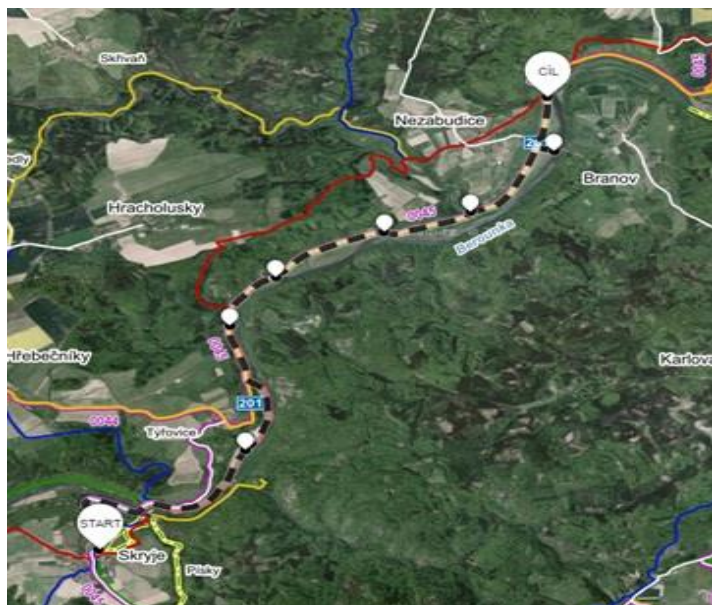
Návrh NC v kraji Oty Pavla je definován trasou o délce 12 km. Délka trasy v případě návratu návštěvníků zpět do Skryjí na počáteční bod NC činí 24 km. Trasa NC v kraji Oty Pavla je tvořena celkem osmi zastávkami. Začíná v obci Skryje a následně směřuje přes jednotlivá zastavení až k jezu Nezabudický mlýn, jenž se nachází nedaleko obce Nezabudice. Nejvyšší bod NC leží na jejím začátku ve Skryjích ve výšce 326 m n. m. a nejnižší bod před zastávkou poslední ve výšce 245 m n. m. Celkové výškové rozložení navržené trasy je patrné z mapy č. 5. Vzhledem k parametrům trasy je zřejmé, že se jedná o trasu poměrně nenáročnou. Její zdolání s jednotlivými zastaveními i zpáteční cestou k výchozímu bodu lze absolvovat v poklidném tempu v rámci 3,5 h. NC je znázorněna níže na obrázku č. 17. Pokud návštěvník absolvuje jen omezený počet zastávek, je možné dobu přirozeně zkrátit. Trasa je vhodná pro nenáročné až středně náročné návštěvníky.

NC je zaměřena svým obsahem také na rodiny s dětmi, vzhledem k tomu, že IP jsou sestaveny z mnoha fotografií. Děti se tak mohou při poznávání přírody mnohem naučit, a to zábavnou formou. Tato skutečnost vytváří podmínky pro úspěšné působení a rozvíjení vědomostí při studiu přírodovědných předmětů (Barwinek a kol., 1976).

Pro BP byly vytvořeny také návrhy IP jednotlivých zastávek a vizualizace v místě instalace zastávek. Grafické návrhy IP jsou tvořeny přehledně a ke každému jednotlivému tématu na IP je připojen ilustrativní prvek. Co se týče textu na IP, je preferován stručný obsah a bodové definování problematiky. Na obr. č. 18 je vyznačena NC v kraji Oty Pavla.

Obr. č. 17 – znázornění výškového profilu navrhované NC v kraji Oty Pavla (zdroj: mapy.cz [online]).

Obr. č. 18 – vyznačená trasa návrhu NC v kraji Oty Pavla (zdroj: mapy.cz [online]).

9.1 Informační panely a značení trasy

NC v kraji Oty Pavla byla navržena převážně místy známými z jeho knih. Trasa byla sestavena z osmi zastávek pomocí IP, přičemž bylo cíleno na jejich rozmanitost a atraktivitu. Tato místa mají značnou ekologickou a kulturní hodnotu. Trasa byla tedy definována primárně pomocí těchto IP a mapek na nich umístěných. Na trase je vhodné také umístit směrové tabulky s označením NC.

Každý IP obsahuje mapku s vyznačenou trasou a bodem, jenž signalizuje aktuální umístění návštěvníka pro jeho snadnou orientaci na NC.

9.1.1 Názvy jednotlivých zastávek NC

- Skryje
- Týřovské skály
- Rybárna
- Čertova skála
- Křivoklátsko
- Rozvědčák
- Přívoz za rybářem Otou Pavlem
- Řeka

9.1.2 Materiál pro realizaci IP

IP by měly být vhodně začleněny do okolní krajiny. V dnešní době se nabízí nepřeberné množství materiálu, ze kterého lze IP vytvořit. Osobně zastávám názor, že nejvhodnějším materiálem pro realizaci IP je použití dřeva. Tento materiál má nerušivý charakter na okolí a působí přirozeně. Co se týče obsahové části IP, je důležité ji realizovat z odolných materiálů, jako je například laminovaný papír nebo plexisklo. Spodní část IP je vhodné upevnit do podloží pomocí betonu a kotvícího prvku konstrukce IP.

Obr. č. 19 – ideální podoba IP pro NC (zdroj: nasvahu.net [online]).

10. Popis zastávek NC v kraji Oty Pavla

V této kapitole jsou popsány zajímavosti vybraných míst, z nichž některé byly vybrány na jednotlivé IP. V této části je též stručně popsána trasa NC.

10.1 Zastávka č. 1: Skryje

První zastávka je navržena ve Skryjích. Tato obec je vhodným počátečním bodem trasy z hlediska dobré dostupnosti, parkování, ubytování, občerstvení a v neposlední řadě z hlediska možné návštěvy místního muzea. V obci se nachází NS Po stopách trilobita, či nedaleká NS Skryjský luh, jenž mohou být zpestřením před, či po absolvování NC v kraji Oty Pavla. NC začíná poblíž autobusové zastávky na prostorném parkovišti. Tato zastávka je zaměřena primárně na místní PP Skryjsko-týřovické kambrium a na obec Skryje s připomenutím osoby Joachima Barranda.

IP je na první zastávce dále doplněn informacemi o dvou zvláště chráněných družích fauny vyskytujících se na území PP Skryjsko-týřovické kambrium. Jedná se o kriticky ohroženou zmiji obecnou (*Vipera berus*), která má stanoviště především na skalnatých osluněných partiích a ohroženou střevli potoční (*Phoxinus phoxinus*) žijící v Karáskovém potoce, který ústí přibližně 100 metrů před skryjským mostem z levé strany břehu do řeky Berounky (AOPK ČR, 2010).

PP Skryjsko-týřovické kambrium je předmětem ochrany z hlediska své paleontologické a geologické lokality kambrické fosilní fauny ve skryjsko-týřovické oblasti Barrandienu. Tato PP byla vyhlášena 21. září roku 2011, její rozloha činí 29,77 ha a nachází se v rozmezí nadmořské výšky 257 – 366 m n. m. (ochranaprirody.cz).

Z tohoto bodu je trasa vedena po komunikaci ve směru na obec Týřovice. Za obcí Skryje NC klesá k řece Berounce, odkud dále pokračuje po skryjském mostu, jenž je veden přes řeku. Trasa poté směřuje necelých 350 m a zde se odklání po pravé straně na polní cestu (tento úsek vedený polní cestou je značený červenou trasou pro pěší

turistiku). Trasa NC po odklonění ze silnice dále pokračuje přibližně 800 m po levém břehu řeky Berounky k zastávce č. 2.

Obr. č. 20 – místo umístění zastávky č. 1 (zdroj: foto autor).

Shrnutí obsahu IP č. 1:

- Popis: PP Skryjsko-týřovické kambrium
- Historie obce Skryje, připomenutí osoby Joachima Barranda
- Vybrané druhy fauny: zmije obecná, střevle potoční
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 1

10.2 Zastávka č. 2: Týřovské skály

Druhá zastávka na trase NC s názvem Týřovské skály je navrhována na levém břehu řeky Berounky. Tato zastávka je zde zvolena jak z hlediska zajímavého objektu, kterým jsou nepřehlédnutelné majestátní Týřovské skály, tak z hlediska vedení trasy podél řeky Berounky bez značného stoupání a následného klesání přes obec Týřovice.

Okolí druhé zastávky patří k nejcennějším částem Křivoklátska. Je zde dominantní tzv. kaňonovité údolí řeky Berounky. Toto území leží na komplexu kambrických vulkanitů Křivoklátsko-rokycanského pásma. Zdejší reliéf je složen z plošin Vlastecké vrchoviny, které jsou proříznuty hlubokým údolím potoků,

skalnatých srázů tvořených balvanitou sutí na úpatích. Tento reliéf je tvořen též mírnějšími hlinitými svahy a také vrcholy, jež obsahují skalní výstupy nebo řídké usazenou zeminu. Co se týče horninového podkladu, v severní části je území tvořeno andezity, v jihovýchodní části ryolity, dacity a jejich tufy (jednotné vyvřelé útvary). Na západní části území lze spatřit na povrch vycházející sedimenty jineckého souvrství středního kambria tvořeného pískovci a slepenci. V tomto území jsou půdy především kamenité. V údolí můžeme sledovat naplaveniny štěrkovitých půd. Vegetace tohoto území je zde velmi rozmanitá, inventarizační průzkumy zde dokládají stanoviště pro téměř 500 druhů cévnatých rostlin, z nichž se jich 11 klasifikovalo jako zvláště chráněných (AOPK ČR, 2005).

Obr. č. 21 – umístění zastávky č. 2 (zdroj: foto autor).

Navrhovaný IP se svým obsahem zaměřuje na Týřovské skály, které jsou v NPR Týřov v rámci celé CHKO nejmohutnějším výchozem kambridckých andezitů (vyvřelin) (Cílek a kol., 2016).

Dalším objektem zájmu pro tento IP je osoba Václava Matouška, který je znám z knih Oty Pavla jako Fialový poustevník. Fialový se mu říkalo vzhledem ke skutečnosti, že byl autorem obrazů místní krajiny, které měly patrný fialový nádech. Díky tomu, že Václav Matoušek zanevřel na společnost a posléze poustevničil v prostých podmínkách na pravém břehu řeky Berounky pod zříceninou Týřov, získal si tak konečnou podobu své přezdívky Fialový poustevník.

Pro doplnění informací je na IP zmíněna tařice skalní, která je nápadná svými sytě žlutými květy, kterými z jara doslova zažlutí svá skalnatá stanoviště. Zmíněna je také parma obecná (*Barbus barbus*), silná kaprovitá ryba z proudných úseků řeky Berounky. Na IP druhé zastávky se nachází také rak kamenáč (*Austropotamobius torrentium*), jenž je autochtonním druhem raka v České republice.

Obr. č. 22 – parma obecná (*Barbus barbus*) (zdroj: foto autor).

Trasa od druhé zastávky dále pokračuje necelých 1,5 km po silnici č. 201. Přibližně po necelých 700 m, po kterých je trasa vedena romantickým údolím podél meandrující řeky Berounky, se nachází navrhovaná třetí zastávka.

Shrnutí obsahu IP č. 2:

- Týřovské skály
- Osobnost: Václav Matoušek (Fialový poustevník)
- Vybrané druhy fauny: parma obecná, rak kamenáč
- Vybraný druh flóry: tařice skalní
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 2

10.3 Zastávka č. 3: Rybárna

Třetí zastávka je navržena na levém břehu řeky Berounky. Zde se nachází uvažované místo pro zastávku s IP. Tento IP je zaměřen mimo jiné na historické stavení Kouřimecké rybárny. Aby návštěvník spatřil historické stavení Kouřimecké rybárny, je zapotřebí přesunout se přibližně 50 m směrem po proudu řeky Berounky po cestě, která přímo navazuje na IP. Z tohoto místa je poté pěkný pohled na roubené stavení rybárny, jež je známé z knih Oty Pavla či z filmu Zlatí úhoři. Tento snímek natočil režisér Karel Kachyňa dle knižní předlohy Oty Pavla.

Obr. č. 23 – umístění zastávky č.3 (zdroj: foto autor).

Původně zde stál mlýn zvaný Myslice, který byl za husitských válek vypálen. Historické roubené stavení Kouřimecké rybárny je dnes již považováno za kulturní památku. Zajímavostí je, že v této rybárně žil Ota Pavel na sklonku svého života spolu s místním obyvatelem Jaroslavem Zíkou.

Před rybárnou stojí mohutný dub letní (*Quercus robur*), jenž patří mezi stromy památné a je také označován jako Dub Oty Pavla (brdy.info/kapitoly/karlova_ves.php [online]). Tento památný dub letní měří v obvodu 661 cm, jeho výška činí 16 m a stáří se odhaduje mezi 300 – 400 lety (AOPK ČR, 2005).

Obr. č. 24 – památný Dub Oty Pavla (zdroj: foto autor).

Pro doplnění informací je na IP popsán zástupce rybího druhu úhoř říční (*Anguilla anguilla*), který je jednou z nejzáhadnějších ryb našich vod a domnívám se, že vzhledem ke spojitosti s místem vytváří pro IP přidanou hodnotu. Dále je na panelu zastoupen také dub letní.

Obr. č. 25 – pohled na Kouřimeckou rybárnu (roubené stavení uprostřed snímku) (zdroj: foto autor).

Trasa od této zastávky dále pokračuje po pozemní komunikaci podél levého břehu řeky Berounky přibližně 1 km k zastávce č. 4.

Shrnutí obsahu IP č. 3:

- Kouřimecká rybárna
- Vybraný druh fauny: úhoř říční
- Vybraný druh flóry: dub letní
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 3

10.4 Zastávka č. 4: Čertova skála

Čtvrtá zastávka je navržena v blízkosti PR Čertova skála. Tato PR byla vyhlášena 21. ledna roku 1949. Její rozloha činí 2,34 ha a nachází se v rozmezí nadmořských výšek 260 – 350 m. Jedná se o rozsáhlý spilitový útvar tyčící se nad levým břehem řeky Berounky (drusop.nature.cz [online]).

PR Čertova skála je dominantou v krajině Křivoklátska. Je považována za jeden z nejvýraznějších odkryvů tzv. polštářových láv v Českém masivu, na kterém se vyskytují velmi cenná skalní společenstva s xerothermní květenou. V tomto místě rostou nad temenem skalnatých výběžků například společenstva kostřavy sivé (*Festuca pallens*) (AOPK ČR, 2005).

Obr. č. 26 – Čertova skála (zdroj: foto autor).

Čertova skála je pozůstalostí z období starohor, kdy na zdejších mořském dně vyvěrala roztavená hornina, která se nazývá spilit. Ta následně při ochlazování mořskou vodou tvořila spilitové polštáře až do tvaru mocné skály (Cílek a kol., 2016).

Na skalním útvaru se nacházejí velmi cenná společenstva rostlin a živočichů, jež jsou na tento geomorfologický útvar vázaná. Vyskytují se zde i druhy fauny a flóry vzácné a ohrožené. Například ze zástupců flóry to je silně ohrožený koniklec luční český (*Pulsatilla pratensis subsp. bohemica*) či ohrožená lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*). Ze zástupců fauny se jedná například o kriticky ohroženou ještěrku zelenou (*Lacerta viridis*).

Obr. č. 27 – Čertova skála v blízkosti IP (zdroj: foto autor)

Navržený IP se svým obsahem věnuje primárně PR Čertova skála. Minoritně je věnován také vybraným chráněným živočichům a rostlinám, které zde mají svá stanoviště. Vybranými druhy jsou ještěrka zelená a rozrazil časný (*Veronica praecox*) (AOPK ČR, 2014). IP panel je doplněn informací o štice obecné (*Esox lucius*), která je nejznámější dravou rybou našich vod. Stanoviště štiky obecné jsou především v úkrytech podél břehů.

Obr. č. 28 – umístění zastávky č. 4 (zdroj: foto autor).

Od této zastávky NC pokračuje dále po pozemní komunikaci přibližně 1,2 km až k zastávce č. 5.

Shrnutí obsahu IP č. 4:

- PR Čertova skála
- Vybrané druhy fauny: ještěrka zelená, štika obecná
- Vybraný druh flóry: rozrazil časný
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 4

10.5 Zastávka č. 5: Křivoklátsko

Pátá zastávka je navržena v místě, jež se nachází v blízkosti Kněžské skály. Na protějším břehu se rozprostírá NPR Velká pleš. Zastávka je pojmenována Křivoklátsko a IP je svým obsahem zaměřen na vybraná turisticky zajímavá místa Křivoklátska. Hlavní část IP patří mapce této oblasti, na které je vyznačeno deset zajímavých míst, která jsou spjata s Křivoklátskem a stojí svou atraktivitou za to, aby byla navštívena. Pod mapkou je umístěn stručný popis. Jedná se o hrady Křivoklát, Točnick a Žebrák, zámek Zbiroh a Nižbor, elektroskanzen Čechův mlýn, muzeum trilobitů ve Skryjích, pamětní síň Oty Pavla v Luhu pod Branovem, vodní nádrž Klíčava a Lánskou oboru.

Obr. č. 29 – umístění zastávky č. 5 (zdroj: foto autor).

IP páté zastávky obsahuje doplňující informace týkající se zdejší zvěře. Na tomto IP je uveden jelen evropský (*Cervus elaphus*) a liška obecná (*Vulpes vulpes*). Zástupcem rybího druhu, jenž je zmíněn na IP, je okoun říční (*Perca fluviatilis*).

Trasa NC posléze směřuje po pozemní komunikaci necelý 1 km k zastávce šesté.

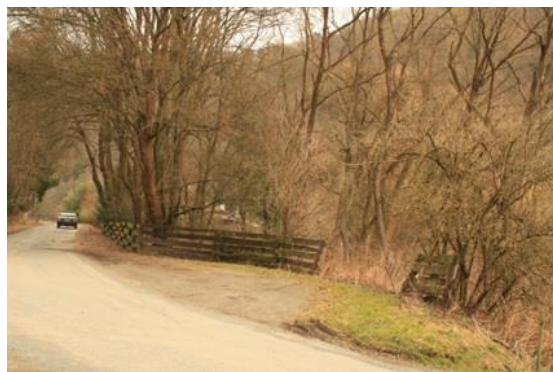
Obr. č. 30 – okoun říční (zdroj: foto autor).

Shrnutí obsahu IP č. 5:

- Křivoklátsko – mapka oblasti: 10 vyznačených turisticky zajímavých míst
- Vybrané druhy fauny: jelen evropský, liška obecná, okoun říční
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 5

10.6 Zastávka č. 6: Rozvědčik

Šestá zastávka je navrhována v blízkosti hostince U Rozvědčíka. Poblíž protéká Tyterský potok a ten ve svém údolí vytváří malebný meandr. Zastávka je navržena v tomto strategickém místě také vzhledem k možnému občerstvení návštěvníků ve zmíněném hostinci. Místo je též vhodné k umístění zastávky díky zajímavé historii, která je s ním spjatá.

Obr. č. 31 – umístění zastávky č. 6 (foto: zdroj autor).

Tento hostinec postavil Jaroslav Franěk v roce 1934. Postava samotného J. Fraňka je poměrně známá. Proslavit ji jistě pomohly i filmy režiséra Karla Kachyňi. Prvním byl film Zlatí úhoři, kde jej ztvárnil herec Radek Brzobohatý. Druhý film byl snímek Smrt krásných srnců, kde J. Fraňka představoval herec Alois Švehlík. Tyto známé filmy byly natočeny podle předlohy knih Oty Pavla. J. Franěk se aktivně zúčastnil bojů za první světové války v mnoha zemích a byl při nich vážně zraněn. V důsledku toho byl následně z armády propuštěn a nedlouho poté začal provozovat nedaleko obce Nezabudice malý kiosek nazvaný Annamo. Po této zkušenosti si poblíž Tyterského potoka postavil hostinec, který nazval U Rozvědčíka. V armádě předtím působil jako rozvědčik, a to jej inspirovalo při pojmenování tohoto dnes již legendárního hostince. J. Franěk byl díky své odbojové činnosti v průběhu druhé světové války nacisty zajat a následně byl 1. července roku 1943 popraven (hostinecurozvedcika.cz [online]).

Vzhledem k nedalekému Tyterskému potoku je na navrženém IP prostor věnující se druhům fauny, které se vyskytují v něm nebo v jeho blízkosti. Jedná se o dva rybí druhy, pstruha obecného (*Salmo trutta*) a vranku obecnou (*Cottus gobio*). Doplnujícím druhem fauny na IP je zástupce avifauny skorec vodní (*Cinclus cinclus*).

Obr. č. 32 – příjezd k zastávce č. 6 s pohledem na budovu hostince U Rozvědčíka (foto: zdroj autor).

Trasa pokračuje po pozemní komunikaci 1 km. Zde se trasa stáčí doprava a po přibližně 300 m směřuje po polní cestě k břehu řeky Berounky, kde se nachází navrhovaná zastávka č. 7.

Shrnutí obsahu IP č. 6:

- Hostinec U Rozvědčíka (historie)
- Osobnost – Jaroslav Franěk (rozvědčík)
- Vybrané druhy fauny: pstruh obecný, vranka obecná, skorec vodní
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 6

10.7 Zastávka č. 7: Přívoz za rybářem Otou Pavlem

Návrh sedmé zastávky počítá s umístěním IP v blízkosti přívozu k pamětní síni Oty Pavla v Luhu pod Branovem. Přívoz je v provozu od dubna do září. V červenci a

srpnu můžou návštěvníci využít službu přívozu od 9 hodin do 19 hodin. V ostatních provozních měsících jen v sobotu od 9 hodin do 18 hodin a v neděli 9 hodin do 15 hodin. V případě zájmu o prohlédnutí pamětní síně Oty Pavla, která se nachází na druhé straně řeky, je zapotřebí zabušit na válec visící na železné konstrukci v blízkosti přívozu. Na prostorné pramici lze poté přepravit až šest cyklistů s koly najednou. Přívozní pramici obsluhuje také paní RNDr. L. Vosátková, která se stará o pamětní síň v chalupě, kde v dětství pobýval Ota Pavel s rodinou. Toto stavení se nachází v blízkosti přívozu. Tato síň je tvořena především spoustou fotografií Oty Pavla, jeho rodiny a také lidí, s kterými zde trávil svůj čas. Jedná se o rodinu převozníka Karla Proška, jenž v chalupě v té době bydlel. V expozici síně jsou zobrazeny krátké úryvky z jeho knih a různé osobní poznámky či spisy. Můžeme zde pozorovat také předměty jako například rybářské pruty či rybí trofeje.

Obr č. 33 – umístění zastávky č. 7 (zdroj: foto autor).

Tato zastávka se pomocí IP věnuje osobě Oty Pavla a jeho milovanému koníčku, kterým bylo rybaření. Na IP jsou popsány také rybářské techniky a rybářské potřeby. Rybolov je oblíbenou rekreační aktivitou. Může být však provozován i na sportovní úrovni a rybáři se tak účastní specializovaných rybářských závodů. Dříve nebylo mnoho výrobců, kteří se vývoji a prodeji rybářských potřeb věnovali. Dnes je tomu jinak a na trhu se nachází nepřeborné množství potřeb a doplňků. Při rybolovu se dnes rybáři mohou doslova specializovat na lov jednotlivých druhů ryb, přičemž

nejkomerčnější je u nás zaměření na lov kapra obecného (*Cyprinus caprio*). Kapr obecný byl také vybrán pro prezentaci na IP.

Dalším druhem zmíněným na IP je druh avifauny, kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*). Tento ptačí druh se v blízkosti řeky Berounky objevuje ve zvýšených počtech především v zimních měsících mimo dobu hnízdění, kdy se na naše území přesunují jedinci převážně ze Skandinávie či Pobaltí. Kormorán velký je ptačím druhem, jenž se velmi dovedně živí lovem menších ryb a jeho umístění na této zastávce, která se rybolovu věnuje, je tedy na místě.

Od této zastávky pokračuje trasa zpět k pozemní komunikaci, po které bylo možné směřovat k této zastávce. Odsud NC pokračuje dále po pozemní komunikaci necelých 700 m k zastávce č. 8.

Obr. č. 34 – záběr z pamětní síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem (zdroj: foto autor).

Shrnutí obsahu IP č. 7:

- Osobnost: Ota Pavel
- Historie rybaření, rybářské techniky a zajímavosti
- Vybrané druhy fauny: kapr obecný, kormorán velký
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 7

10.8 Zastávka č. 8: Řeka

Poslední zastávka, je navrhnutá v blízkosti nezabudického jezu, který se nazývá Nezabudický mlýn. Zajímavostí, která se k této zastávce pojí, je jistě mlýn, jenž zde byl v provozu až do roku 1959. Mlýn je poprvé v pramenech uváděn v letech 1412 – 1413. Vedle něj byla v roce 2004 zbudována malá vodní elektrárna s názvem Nezabudice I, ta disponuje výkonem 45 kW za pomoci jedné Francisovy turbíny. Na jezu byla v roce 2006 postavena další vodní elektrárna. Jedná se o samostatně stojící malou vodní elektrárnu s názvem Nezabudice II, která má výkon 220 kW. Zajímavostí je, že při její stavbě byla v nivě mimo mlýn nalezena keramika z 12. století. Jez byl při stavbě elektrárny částečně opraven a značně prohlouben. Původní spád na jezu, který činil 0,8 m, byl značně navýšen. Na jezu byly zbudovány dva rybí přechody, které umožňují migraci ryb (Cílek a kol., 2016).

Obr. č. 35 – jez Nezabudický mlýn s malou vodní elektrárnou Nezabudice II (zdroj: foto autor).

Informační panel poslední zastávky NC v kraji Oty Pavla se zabývá primárně zdejším mlýnem a místními malými vodními elektrárnami. Jsou zde též zmíněny hlavní informace o řece Berounce. Jedná se o údaje týkající se její délky, plochy povodí a o informace o jejím vzniku v rámci soutoku Mže a Radbuzy (dále Úhlavy a Úslavy) v Plzni (Štefáček, 2008).

Jako doplňující informace se na IP objevuje jeden druh fauny a jeden druh flóry. Druhem fauny je sumec velký (*Silurus glanis*), který je naší největší rybou a běžně

dosahuje velikosti 150 cm. Největším uloveným sumcem v ČR byl exemplář chycený na Vranovské přehradě v roce 1990 o celkové délce 255 cm. Sumec velký má velkou hlavu s širokou čelistí, jeho tělo je tmavohnědé až černé s nepravidelným mramorováním. Sumec je rybou dlouhověkou, dožívá se až 50 let a jedná se o náš původní rybí druh (Dus, Lusk, 2010). IP je doplněn blatouchem bahenním (*Caltha palustris*). Tento druh flóry je v okolí řeky patrný především z jara díky sytě žlutým květům.

Obr. č. 35 – umístění zastávky č. 8 (zdroj: foto autor).

Shrnutí obsahu IP č. 8

- Řeka Berounka
- Jez Nezabudický mlýn: zajímavosti, malé vodní elektrárny
- Vybraný druh fauny: sumec velký
- Vybraný druh flóry: blatouch bahenní
- Přehledná mapa oblasti s vyznačenou NC a aktuální zastávkou č. 8

11. Grafické návrhy IP a vizualizace zastávek NC

Jako výsledný prvek byly vytvořeny pro každou zastávku grafické návrhy jednotlivých IP a vizualizace nainstalovaných IP ve vybraných místech NC. Všechny tyto grafické návrhy a vizualizace jsou tvorbou autora této práce.

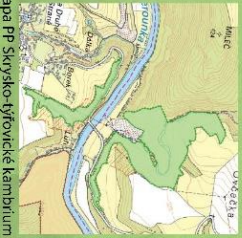

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 1: Skryje

na území Skryjí byla v roce 2011 vyhlášena přírodní památka Skrysko-tyřovické kambrium
rozloha přírodní památky činí 29,77 ha
nachází se v rozmezí 257 - 366 m. n. m.
ochrana tohoto území je z důvodu paleontologické a geologické lokality ve Skrysko-tyřovické oblasti Barrandienu

mapa PP Skrysko-tyřovické kambrium

Obec Skryje

nejstarší písemné zprávy o existenci Skryjí pochází z 1. pol. 13. stol.

Skryje nejvíce proslavil francouzský paleontolog

Joachim Barrande

Joachim Barrande má zde ve Skryjích svůj pomník

ve Skryjích se nachází muzeum se sbírkou vzácných trilobitů

Joachim Barrande

Věděli jste, že...

...se v této oblasti vyskytuje zmije obecná (Vipera berus)?

zmije obecná je had z čeledi zmijovitých

v ČR je jediným jedovatým hadem a je řazena mezi kriticky ohrožené druhy

dožívá se 20 - 25 let

výrazným znakem je tmavá klikatá čára na hřbetě

střevle potociční

zmije obecná

...v nedalekých potociích plave střevle potociční (Phoxinus phoxinus)?

střevle potociční je drobná kaprovitá ryбка

dříve značně hojná, dnes ji již nalezneme na seznamu

chráněných živočichů

donústá průměrně 5 - 8 cm s průměrnou hmotností 1 - 6 g

dožívá se maximálně pěti let

11.1 Grafický návrh informačního panelu č. 1

11.1.1 Vizualizace 1. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 2: Týřovské skály

Týřovské skály patří v rámci CHKO Krivoklátsko k nejmohutnějšímu východu kambrických endezitů
tato území patří k nejcenějším částem Krivoklátska
nachází se zde komplex kambrických vulkanitů
Křivoklátsko-rokycaňského pásma
v údolích můžeme pozorovat naplaveniny štekrovitých púd
svě stanoviště zde má téměř 500 druhů cévnatých rostlin,
z nichž 11 je zvláště chráněných

Týřovské skály

Fialový poustevník

známou osobou těchto míst byl ve 20. stol. Václav Matoušek
je znám díky osobitému stylu života, při kterém žil v prostých podmínkách pod
zříceninou hradu Týřov
směřoval své obrázky s motivy krajiny s nádechem fialové barvy
díky tomu je označován jako Fialový poustevník
jeho osobu také postavil ve svých knihách Ota Pavel

Václav Matoušek

Věděli jste, že...

... se z jara zdejší skály doslova zažloutí, a to díky tařici
skalní (*Aurinia saxatilis*)?
je nenáročnou rostlinou
roste na slunných, suchších,
kamenitých stanovištích
ohrožený druh

... se v proudech úsecích Berounky zdržuje parma
obecná (*Barbus barbus*)?
obvykle dorůstá až 60 cm
dožívá se až 14 let
má svalnaté válcovité tělo
rybář velmi ceněný úlovek

... se v potociích vyskytuje rak kamenáč (*Austroptarmobius
torrentium*)
kriticky ohrožený druh
ukrývá se pod kameny
samice snáší 50 - 100 ks vajíček
citlivý na kvalitu vody

11.2.1 Vizualizace 2. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 3: Kouřimická rybárna

Kouřimická rybárna patří mezi historická stavení této oblasti stavení je označováno jako kulturní památka
původně zde stál mlýn nazývaný Myslice
mlýn Myslice byl však za husitských válek vypálen
na sklonku života zde pobýval Ota Pavel
režisér Karel Kachyňa tu natočil film Zlatí úhoři

Kouřimická rybárna

Památný dub

v bezprostřední blízkosti Kouřimické rybárny stojí dub letní (*Quercus robur*)
tento dub patří mezi stromy památné
jeho stáří se odhaduje až 400 let, výška činí 16 m, má obvod 661 cm
je označován Dubem Oty Pavla

Památný dub

Věděli jste, že...

...úhoř třiční (*Anguilla anguilla*) je původním druhem našich vod?
dopřítá obvykle až 120 cm, dosahuje hmotnosti 2 kg
má hadovitý tvar těla
rozmnožování probíhá u břehu Severní Ameriky
vzhledem k stavění barier na tocích je nutný jeho umělý odchov
úhoř potěr je nazýván jako tzv. monté

úhoř třiční

dub letní

...se dubu letnímu (*Quercus robur*) u nás říká „křemelák“?
dub letní patří do čeledi bukovitých
kvele v období dubna až května, jeho plodem je žalud
nejvyšší dub letní, jaký byl v ČR naměřen, byl vysoký 57 m
jeho růst je pomalý a patří mezi stromy dlouhověké
zralost dosahuje zhruba po 100 letech

11.3.1 Vizualizace 3. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 4: Čertova skála

Čertova skála je nápadný spilitový útvar

je dominantou krivoklátské krajiny

v roce 1949 zde byla zřízena přírodní rezervace a její rozloha činí 20,34 ha

vyskytují se tu velmi cenná skalní společenstva, například tu můžeme pozorovat kosťavu sivou (*Festuca pallens*)

Čertova skála

Čertův most přes řeku Berounku

Pod Čertovou skálou, v první polovině řeky Berounky, se nachází skalní útvary. Podle pověsti kdysi čert lámal ze skály kamení pro stavbu mostu přes řeku. Starý převozník pýřlehdy upsal svou dceru čertu výměnou za pohodlný život celníka, který jen sedí na mostě a vybírá mince. Čert musel most postavit přes noc, dřív než kohout zakokrhá. Nasáhl na poslední chvíli převozník prozřel a díky kohoutu, který zakokrhával, čert zmizel, neceply most se zbořil a zůstaly po něm v řece skalní útvary.

Skalní útvary v Berounce

Věděli jste, že...

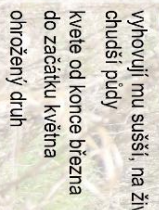
...na slunných skalnatých stráních podél Berounky žijí poměrně bohatě populace ještěřky zelené (*Lacerta viridis*)?

... štika oboecná (*Esox lucius*) může dorůst délky přes 1 m? její stanoviště je v úkrytech podél břehů

žví se menšími rybkami když je štika větší, nepohrdne například kachníčem

... v blízkosti Čertovy skály roste rozrazil časný (*Veronica praecox*)? vyhovují mu sušší, na živiny chudší půdy

kvete od konce března do začátku května ohrožený druh

11.4.1 Vizualizace 4. nainstalovaného IP v místě NC

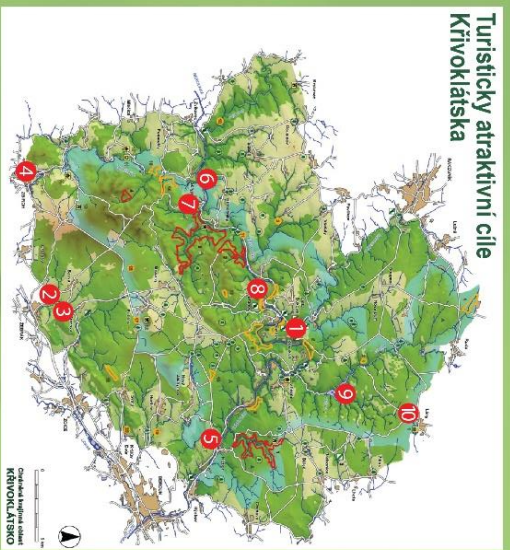
Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 5: Křivoklátsko

Tato mapa znázorňuje 10 turisticky atraktivních cílů, které jistě stojí za návštěvu:

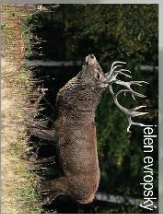
- 1 - Hrad Křivoklát
- 2 - Hrad Točňík
- 3 - Hrad Žebrák
- 4 - Zámek Zvonic
- 5 - Zámek Nizbor
- 6 - Elektroskanzen Čechův mlýn
- 7 - Muzeum trilobitů ve Skrylich
- 8 - Pamětní síň Oty Pavla
- 9 - Vodní nádrž Klíčava
- 10 - Lánská obora

Věděli jste, že...

...ve zdejších lesích je hojně zastoupen jelen evropský (*Cervus elaphus*)?

naši největší spáčkou zvěří žije ve stádech živi se oslňkami, kuroy či lesními plovci při přemnožení páchá škodly na porostech

jelen evropský

...liška obecná (*Vulpes vulpes*) je škodnou zvěří? patří mezi psovitě šelmy charakteristický je pro ni dlouhý huňatý ocas

loví převážně večer a v noci živi se především hlodavci, ale občas uloví i zajíce či drobnější ptáčky

liška obecná

...okoun říční (*Perca fluviatilis*) je našim původním druhem, který je široce rozšířen? dorůstá do délky 30 cm

na bocích má 5 - 8 trnavech pruhů středněvěká ryba, dožívá se obvykle 7 - 12 let větší jedinci loví malé rybky

okoun říční

11.5 Grafický návrh informačního panelu č. 5

11.5.1 Vizualizace 5. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 6: Rozvědčák

Hostinec u Rozvědčika postavil Jaroslav Franěk v roce 1934 zhlédem k tomu, že působil jako rozvědčik za druhé světové války. Nechtal se tímto inspirovat a pojmenoval tak svůj hostinec v době okupace naši země nacisty působil jako odbojář bohužel její nacisté zajali a následně 1. července 1943 popravit

Hostinec u Rozvědčika

Tyterský potok

drobný vodník tok v Plaské pahorkatině v okrese Rakovník jeho délka činí 13,8 km, plocha jeho povodí měří 42,9 km² potok pramení nedaleko obce Hvozď ve výšce 495 m n. m. nedaleko tohoto místa ve výšce 241 m n. m. ústí zleva do Berounky

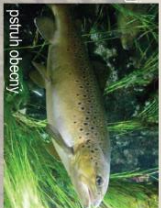

Tyterský potok za zvýšeného stavu vody

Věděli jste, že...

...v Tyterském potoce žije pstruh obecný (Salmo trutta)?

pstruh obecný

...kvalitu zdejšího potoka prokazuje též výskyt vranky obecné (Cottus gobio)?

obvykle dorůstá 10 - 15 cm tělo je hladké, bez šupin obvykle se dožívá 4 - 7 let tento druh je chráněný

vranka obecná

...v blízkosti potoka má své stanoviště skorec vodní (Cinclus cinclus)?

vede odlišný život od ostatních ptáčí je řazen do čeledi skorcovitých při hledání potravu se ponořuje pod vodu a na drh se dostává prochází

skorec vodní

11.6.1 Vizualizace 6. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

Zastávka č. 7: Přívoz za rybářem Otou Pavlem

spisovatel Ota Pavel se narodil 2. července 1930 jako třetí syn Hermína a Leovi Popperovým
dětsví trávil v blízkosti řeky Berounky ve stavení, kde se nyní nachází jeho pamětní síň
pracoval též jako sportovní reportér
podarilo se mu tento kraj svými povídkami proslavit jako nikomu jinému
Ota Pavel zemřel 31. března 1973 po záchvatu své nevyléčitelné nemoci (maniodepresivní psychóza)

Ota Pavel s maminkou Hermínou

Rybáření

rybářeni je v ČR oblíbenou aktivitou spousty lidí, kteří rádi tráví svůj volný čas v přírodě
rybářeni má u nás dlouholetou tradici, dříve se ryby chytaly také do vrší nebo sítí, tento způsob je však již dnes zakázan
dnes jej lze provozovat mnoha způsoby, nejčastějšími jsou položená muškaření, přívlač či plavaná
někteří rybáři si ze svých úlovků ponechávají trofeje

šiččí trofej

Věděli jste, že...

...kapr obecný (*Caprinus carpio*) byl rybář uloven i v délkách přes 100 cm?

obvykle dorůstá 70 cm

největší evidované úlovky dosahují 30 kg

vzhledem k vysazování se vyskytuje ve všech typech vod, kromě potoků a bystřin je dlouhověkou rybou, dožívá se přibližně 20 let

rybář velmi oblíbený úlovek

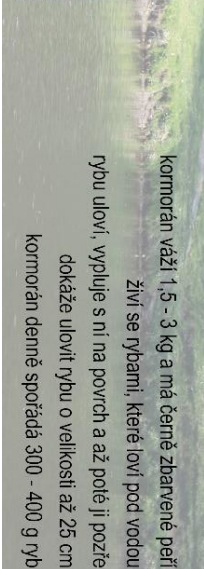
kapr obecný

kormoraní velky

...že „výborným rybářem“ je také kormoraní velký (*Phalacrocorax carbo*)?

kormoran váží 1,5 - 3 kg a má černé zbarvení peří
žije se rybami, které loví pod vodou
rybu uloví, vypluje s ní na povrch a až poté ji pozře
dokáže ulovit rybu o velikosti až 25 cm
kormoran denně spřádá 300 - 400 g ryb

kormoraní velky

11.7.1 Vizualizace 7. nainstalovaného IP v místě NC

Naučná cyklotrasa v kraji Oty Pavla

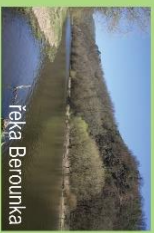

Zastávka č. 8: Řeka

Řeka Berounka vzniká soutokem tek Mže a Radbuzy (dále doplněna řekami Úhlavou a Uslavou) v Plzni

délka toku činí 139,1 km, plocha povodí 8861,4 km²

Berounka je oblíbenou řeknou nejen rybářů, ale také vodáků

řeka Berounka

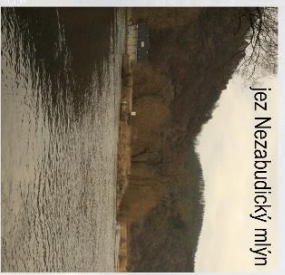
Jez Nezabudický mlýn

v blízkosti této zastávky se nachází jez s názvem Nezabudický mlýn již v 15. stol. byl na tomto jezu vybudován mlýn, který zde byl v provozu až do roku 1959

místní však využívali řeku také k výrobě elektrické energie za pomoci malé vodní elektrárny s názvem Nezabudice I vybudované na jezu, která po rekonstrukci v roce 2004 dosahuje výkonu 45 kW

pro pokrytí potřeby energie byla zde v roce 2006 postavena druhá malá vodní elektrárna s názvem Nezabudice II o výkonu 220 kW

díky dvěma rybím přechodům jez také slouží jako rybí propust

jez Nezabudický mlýn

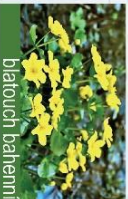
Věděli jste, že...

...sumec velký (*Silurus glanis*) je naší největší rybou?

dosahuje obvykle více než 2 m, dosahuje hmotnosti až 100 kg v našich vodách je sumec velký původní dravou rybou má velkou čelist, kterou dokáže pozřít i větší ryby nebo živočichy jeho tělo je hnědo-šedé až černé barvy s výrazným mramorováním

sumec velký

blatouch bahenní

...se břehy podél řeky časně z jara v některých místech slyé zažít díky blatouchu bahennímu (*Caltha palustris*)?

je vyřvalou bylínou až 50 cm vysokou květy jsou jednotlivé, pětičetné, výrazně žlutě zbarvené kvele od dubna do června roste na vlhkých až mokřých stanovištích (vlhké louky, potoky, řeky) v ČR rozlišujeme čtyři poddruhy

11.8.1 Vizualizace 8. nainstalovaného IP v místě NC

12. Diskuze

V okolí plánované NC se sice nacházejí NS či cyklotrasy, žádné se však nevěnují mnou vybraným místům. Výhodou této NC je její nenáročnost a možnost absolvování této trasy návštěvníky všech věkových kategorií. Jsem přesvědčen, že NC si tato významná místa Křivoklátska zaslouží.

NC je též do značné míry věnována památce a odkazu slavného spisovatele Oty Pavla. Místa, která tvoří NC mají spojitost právě s ním a na IP předposlední zastávky je osobnost Oty Pavla hlavním tématem. Povědomí veřejnosti o tomto kraji pomohl proslavit Ota Pavel jako nikdo jiný, přesto se žádná jiná trasa vedená touto oblastí jeho osobě nevěnuje. Hodlám kontaktovat starostu obce Skryje Ing. J. Jedličku a konečný návrh mu předložit.

V minulosti bylo vytvořeno již více BP, které se zabývaly návrhem NC či NS. Je to například bakalářská práce Cenigra (2014) nebo Doležala (2015). Zatím se žádná BP nevěnuje takto podrobnému grafickému zpracování všech jednotlivých zastávek a jejich vizualizací v místě uvažované instalace jako právě Návrh NC v kraji Oty Pavla.

13. Závěr

Návrh NC v kraji Oty Pavla je vytvořen pečlivě vybranými zastávkami. Tato místa mají značnou turistickou hodnotu, avšak teprve díky komplexní podobě této NC nabízí za pomoci IP návštěvníkům cílený program s množstvím atraktivních informací.

Navrhnuté IP byly vytvořeny tak, aby byly přehledné a zábavné. Trasa je nenáročná a absolvování této NC umožňuje návštěvníkům pohled do nádherné křivoklátské přírody na jejím snad nejkrásnějším území. Nabízí tak návštěvníkům možnost nahlédnout na její „klenoty“.

Grafické zpracování jednotlivých IP bylo vytvořeno podrobně a takovým způsobem, aby bylo možné jejich následné využití v praxi. Při eventuální realizaci tak jsou předem ušetřeny náklady na jejich zpracování. Vizualizace IP na vybraných zastávkách zase umožňuje předběžnou představu jejich reálné podoby.

Návrh NC využívá stávající komunikační síť. V případě její realizace je potřeba vložit investice do vybudování IP. K propagaci NC by bylo vhodné vytvořit reklamní prospekty a umístit je v blízkých obcích (Branov, Broumy, Čilá, Hracholusky, Hřebečnický, Hradiště, Karlova Ves, Roztoky, Nezabudice, Skryje). Dalším krokem ke zvýšení povědomí o této NC může být propagace na webových stránkách těchto obcí a blízkých měst (Beroun, Kralovice, Rakovník, Stochov).

V případě realizace NC by bylo vhodné, aby funkci správce NC zastával Klub českých turistů. Je přirozené, že díky působení přírodních vlivů bude NC postupem času potřebovat k udržení své funkce opravné zásahy. Tuto péči může právě Klub českých turistů kvalitně poskytnout.

14. Přehled použitých zdrojů

14.1 Literatura

AOPK ČR., 2005: Křivoklátsko – Chráněná území ČR, EkoCentrum Brno. Brno.

Cenigr L., 2014: Naučná stezka Černokosteckem, bakalářská práce. ČZU, Fakulta životního prostředí, Praha.

Durdík T., 2008: České hrady, Albatros. Praha.

Holeček M., 2004: Lužické hory, Olympia. Praha.

Mourek D., 2011: Cykloturistika-Současný stav a perspektivy v České republice, Czech Tourism. Praha.

Štefáček S., 2008: Encyklopedie vodních toků Čech, Moravy a Slezka. Baset, Praha.

Štěpánek P., 2001: Hrad Týřov, UNICORNIS PRAHA. Praha.

Zíková M., 2005: Průvodce po České republice – Křivoklátsko, Olympia. Praha.

Barwinek H., Felmborg I., Pradel., 1976: Die Natur erlebt und beobachtet mit Vorschulkindern, Volk und Wissen. Berlin.

Cílek V., Hůla P., Majer M., Žák P., 2016: Křivoklátsko – Příběh královského hvozdu, Dokořán. Praha.

Čeřovský J., Záveský A., 1989: Stezky k přírodě, SPN. Praha.

Dus M., Lusk S., 2010: Ryby a rybolov v našich vodách, Reader's Digest Výběr. Praha.

Dvořák O., Holečková., 2008: Řeka sedmi jmen, MH. Beroun.

Friedl K., Maršáková M., Petříčková., Povolný F., Rivořová., Vinš A., 1991: Chráněná území v České republice. INFORMATORIUM, Praha.

Kolbek J. a kol., 2003: Vegetace Chráněné krajinné oblasti a Biosférické rezervace Křivoklátsko. ACADEMIA, Praha.

Landa P., Lišková J., 2004: Rekreační cyklistika, Grada. Praha.

Martinek K., Soulek I., 2000: Cyklistika, Grada. Praha.

Petříček P., Švorc L., 2010: Křivoklátsko, Olympia. Praha.

David P., Soukup V., 2003: 666 přírodních krás České republiky, Kartografie Praha. Praha.

Šír J., Šírová Motyčková K., 2010: Naučné stezky, Rubico. Olomouc.

14.2 Elektronické zdroje

AOPK ČR, ©2017: PP Skryjsko – týřovické kambrium (online) [cit.2017.01.03], dostupné z <http://www.ochranaprirody.cz/lokality/?idlokality=13877>.

AOPK ČR, ©2017: PR Čertova skála (online) [cit.2017.01.05], dostupné z http://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?frame&SHOW_ONE=1&ID=60.

BRDY.INFO, 2012: Kouřimecká rybárna (online) [cit.2016.10.12], dostupné z http://www.brdy.info/kapitoly/karlova_ves.php.

CYKLOTRASY, 2017: Značení cyklotras (online) [cit.2017.02.13], dostupné z <http://cyklotrasy.cz/tema/tema.phtml?id=7995>.

HOSTINECUROZVEDCIKA, 2014: Historie (online) [cit.2016.09.16], dostupné z <http://www.hostinecurozvedcika.cz/index.php/o-nas/historie>.

LPKRIVOKLATSKO, 2017: Založení LPK (online) [cit.2017.01.10], dostupné z <http://www.lpkrivoklatsko.cz/zalozeni-lpk.html>.

NASVAHU, 2015: Infotabule s pultovou stříškou (online) [cit.2016.09.04], dostupné z <http://nasvahu.net/informacni-tabule/informacni-tabule-pro-obce-a-mesta/infotabule-s-mapou/>.

RAKOVNICKO.INFO, 2017: Značené cyklotrasy (online) [cit.2017.01.15], dostupné z http://www.cittadella.cz/europarc/index.php%3Fp%3Dindex%26site%3DNPR_velka_ples_cz.

RAKOVNICKO.MOONFACE, 2017: Branov-Kouřimecký dub (Dub Oty Pavla) (online) [cit.2017.01.07], dostupné z http://rakovnicko.moonface.cz/cz/memory.asp?memory_id=796.

RAKOVNICKO.MOONFACE, 2017: Cyklotrasa 0045 Skryje, Pod roubíkem – Roztoky (online), [cit.2017.01.20], dostupné z http://rakovnicko.moonface.cz/cz/cyklotrasa.asp?trasa_id=0045&x=-791580&y=-1052049.

SKRYJE, ©2017: Historie (online) [cit.2016.09.24], dostupné z http://www.skryje.cz/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=86.

SKRYJE.INFO, 2017: Turistika a doprava (online) [online], dostupné z http://www.skryje.info/?page_id=159.

SPRÁVA CHKO KŘIVOKLÁTSKO, 2006: Plán monitoringu – Ptačí oblast Křivoklátsko (online) [cit.2016.07.24], dostupné z http://www.nature.cz/publik_syst2/files08/01_krivoklatsko.pdf.

STEZKY.INFO, 2017: Naučná stezka u Eremita (online) [cit.2017.01.12], dostupné z <http://www.stezky.info/naucnestezky/ns-u-eremita.htm>.

14.3 Seznam zdrojů obrázků

Obr. 1: tabule u pamětní síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem, foto autor.

Obr. 2: mapa s vyznačeným územím plánované NC (online) [cit.2017.01.12], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 3: barokní kostel svatého Michala ve Skryjích, foto autor.

Obr. 4: záběr zkameněliny trilobita, foto autor.

Obr. 5: zřícenina hradu Týřov, foto autor.

Obr. 6: řeka Berounka, foto autor.

Obr. 7: Bedlová věž, foto autor.

Obr. 8: spilitové útvary pod Čertovou skalou v řece Berounce, foto autor.

Obr. 9: údolí řeky Berounky

Obr. 10: vyznačená plocha CHKO Křivoklátsko (online) [cit.2016.10.17], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 11: značka LP Křivoklátsko, foto autor.

Obr. 12: červeně vyznačená plocha NPR Týřov (online) [cit.2016.10.18], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 13: červeně vyznačená plocha NPR Velká pleš (online) [cit.2016.10.18], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 14: záběr juvenilní štiky obecné, foto autor.

Obr. 15: nutrie říční ve svém přirozeném prostředí, foto autor.

Obr. 16: ilustrace dopravního značení cyklotrasy (online) [cit.2017.01.27], dostupné z <http://www.plzenskonakole.cz/photo-pg-209--600.jpg>.

Obr. 17: znázornění výškového profilu navrhované trasy v kraji Oty Pavla (online) [cit.2017.01.22], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 18: vyznačená trasa NC v kraji Oty Pavla (online) [cit.2017.01.22], dostupné z www.mapy.cz.

Obr. 19: ideální podoba IP pro NC (online) [cit.2017.01.19], dostupné z <http://nasvahu.net/informacni-tabule/informacni-tabule-pro-obce-a-mesta/infotabule-s-mapou/>.

Obr. 20: umístění zastávky č. 1, foto autor.

Obr. 21: umístění zastávky č. 2, foto autor.

Obr. 22: záběr parmy obecné, foto autor.

Obr. 23: umístění zastávky č. 3, foto autor.

Obr. 24: památný dub, foto autor.

Obr. 25: pohled na Kouřimeckou rybárnu, foto autor.

Obr. 26: Čertova skála, foto autor.

Obr. 27: Čertova skála v blízkosti IP, foto autor.

Obr. 28: umístění zastávky č. 4, foto autor.

Obr. 29: umístění zastávky č. 5, foto autor.

Obr. 30: záběr okouna říčního, foto autor.

Obr. 31: umístění zastávky č. 6, foto autor.

Obr. 32: příjezd k zastávce č. 6 s pohledem na budovu hostince U Rozvědčíka, foto autor.

Obr. 33: umístění zastávky č. 7, foto autor.

Obr. 34: záběr z pamětní síně Oty Pavla v Luhu pod Branovem, foto autor.

Obr. 35: jez Nezabudický mlýn s patrnou malou vodní elektrárnou Nezabudice II, foto autor.

Obr. 36: umístění zastávky č. 8, foto autor.

15. Přílohy

15.1 Nákres NC v kraji Oty Pavla v mapovém podkladu

Obr. č. 1 – NC v kraji Oty Pavla vyznačena v mapovém podkladu (zdroj: foto autor)

15.2 Fotografie z míst v okolí

Obr. č. 2 – skryjský most přes řeku Berounku (zdroj: foto autor).

Obr. č. 3 – NPR Velká pleš (zdroj: foto autor).

Obr. č. 4 – Hostinec U Rozvědčika (zdroj: foto autor).

Obr. č. 5 – rodina Oty Pavla vyobrazena v pamětní síni (Ota Pavel se nachází uprostřed) (zdroj: foto autor).

*Umět se radovat ze všeho.
Nečekat, že v budoucnu
přijde něco, co bude pravé,
protože je možné, že to
pravé přichází právě teď
a v budoucnu nic
krásnějšího už nepřijde.*

Obr. č. 6 – citát Oty Pavla vyobrazen v pamětní síni (zdroj: foto autor).